

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ҶАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2016, №7, мод. 627)
(Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 [№ 1487](#), аз 2.01.2019 [№ 1573](#))

Бо қарори Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 27 майи соли 2016 [№ 457](#)
қабул карда шуд.

Бо қарори Маҷлиси миллии
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 15 июли соли 2016 [№ 276](#)
ҷонибдорӣ карда шуд.

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии ҷаъолияти суғуртавино муқаррар намуда, ба таъмини ҳимояи манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми руҳ додани ҳодисаҳои суғуртавӣ равона гардидааст.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- ҷаъолияти суғуртавӣ - ҷаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба бастан ва иҷрои шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ), ки дар асоси иҷозатномаи мақоми назорати суғуртавӣ тибқи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));
- мақоми назорати суғуртавӣ - Бонки миллии Тоҷикистон, ки вазифаҳои танзиму назоратро дар соҳаи ҷаъолияти суғуртавӣ анҷом медиҳад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));
- суғуртакунӣ - муносибатҳо оид ба ҳимояи манфиатҳои қонунии молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҳангоми руҳ додани ҳодисаҳои суғуртавии муайян аз ҳисоби фондҳои пулии аз мукофотҳои суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) пардохтшуда, инчунин маблағҳои дигари ташкилотҳои суғуртавӣ, ки аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ ташаккул ёфтаанд;
- объекти суғурта - манфиатҳои молумулкӣ ё шахсии ғайримолумулкии суғурташаванда, ки ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат нашофта, дар шартномаи суғурта пешбинӣ шудаанд;
- иштирокчиёни касбии бозори суғурта - ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), брокери суғуртавӣ, ташкилотҳои актуарӣ, адҷастерӣ, сурвейери суғуртавӣ, ки дар асоси иҷозатномаи мақоми назорати суғуртавӣ ҷаъолият мекунанд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));
- суғуртаи ҳатмии давлатӣ - суғуртае, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешавад;
- суғуртаи умумӣ - суғуртаи шахсӣ, молумулкӣ, суғуртаи ҷавобгариҳои гражданию ҳуқуқӣ ва дигар намудҳои суғурта, ки ба соҳаи суғуртаи ҳаёт дахл надоранд;

- суғуртаи ҳаёт - намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавиرو дар ҳолатҳои фавти шахси суғурташуда ё дар давоми зиндагии ӯ то ба охир расидани муҳлати суғурта ва ё то синну соли дар шартномаи суғурта дарҷгардида пешбинӣ менамояд;

- суғурта ҳангоми руҳ додани ҳодисаи муайян дар ҳаёт - намуди суғуртаи захиракунанда, ки бо маблағи муқарраршуда амалӣ намудани пардохти суғуртавиرو дар сурати фарорасии ҳодисаи қаблан қайдгардида (бастанӣ ақди никоҳ ё таваллуди фарзанд) дар ҳаёти шахси суғурташуда пешбинӣ менамояд;

- суғурта аз ҳодисаи нохуш - намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти суғуртавиرو бо маблағи муқарраршуда ва (ё) ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани хароҷоти суғурташуда дар ҳолати фавт, бемории касбӣ, қисман ё пурра гум кардани коршоямӣ ё расидани зарар ба саломатии шахси суғурташуда, дар натиҷаи руҳ додани ҳодисаи нохуш пешбинӣ менамояд;

- суғурта ҳангоми беморӣ - намуди суғурта, ки амалигардонии пардохти суғуртавиرو бо маблағи муқарраршуда ва (ё) ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани хароҷоти шахси суғурташуда бо сабаби беморӣ ё иллати дигари саломатӣ пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи воситаҳои нақлиёт - намуди суғурта, ки амалигардонии пардохти суғуртавиرو ба андозаи қисман ё пурра ҷуброн намудани зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ воситаи нақлиёт, аз ҷумла дуздидан ё рабудан, инчунин дар натиҷаи расидани зарар ба он, вайрон ё nobуд шудан пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи борҳо - намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ бор, аз ҷумла бағоч, молҳо ва дигар намудҳои маҳсулот дар натиҷаи вайрон ё nobуд шудан ва гум шудани онҳо, новобаста ба тарзи интиқолашон расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи молу мулк - намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба соҳибӣ, истифодабарӣ, ихтиёрдорӣ молу мулк дар натиҷаи вайрон, nobуд шудан ё дуздидани он расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи ҷавобгарии граҷданию ҳуқуқӣ - намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو (пардохти суғуртавиرو) барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба уҳдадорӣ ӯ оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм дар натиҷаи суғуртакунии ҳамаи хавфҳо расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи ҷавобгарии граҷданию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёт - намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو (пардохти суғуртавиرو) барои зараре, ки ба манфиатҳои молумулкии шахс вобаста ба уҳдадориҳои ӯ оид ба ҷуброни зарари ба шахсони сеюм, бинобар аз ҷониби ӯ истифода бурдани воситаи нақлиёт, аз ҷумла ҷавобгарии граҷданию ҳуқуқии интиқолдиҳанда расонида шудааст, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи қарзҳо - намуди суғурта, ки пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو ҳангоми пайдо шудани зарарҳои қарздиҳанда дар натиҷаи аз тарафи суғурташаванда (қарзгиранда) иҷро нагардидани уҳдадориҳои дар назди қарздиҳанда пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи ипотекавӣ - намуди суғуртае, ки қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни суғуртавиرو барои зарари расонидашуда дар натиҷаи иҷро нагардидани уҳдадориҳои ба зиммагирифтаи қарзгиранда тибқи шартномаи қарзи ипотекавӣ, пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи кафолатҳо - намуди суғурта, ки ба андозаи қисман ё пурра пардохт намудани ҷуброни зарари ба манфиатҳои молумулкии шахси кафолатдиҳанда дар натиҷаи иҷрои кафолат ё замонати ба уҳда гирифтааш расонидашударо пешбинӣ менамояд;

- суғурта аз дигар талафоти молиявӣ - намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти ҷуброни суғуртавино ҳангоми ба вуҷуд омадани зарар дар натиҷаи гум кардани қор, аз даст додани даромад, офатҳои табиӣ, хароҷоти ғайриҷашмдошт, талафи нархи бозорӣ ва дигар зарарҳо дар натиҷаи анҷом додани ғайриҷашмдошти молиявӣ хоҷагидорӣ пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи хароҷоти судӣ - намуди суғурта, ки амалӣ намудани пардохти ҷуброни суғуртавино ҳангоми зарар дидани суғурташаванда (шахси суғурташуда) дар натиҷаи хароҷоти сарф кардааст вобаста ба муҳокимаи судӣ пешбинӣ менамояд;

- суғуртаи шахсӣ - суғуртаи манфиатҳои молумулкии шахси воқеӣ марбут ба ҳаёт, саломатӣ, қобилияти меҳнатӣ, ки ба шахсияти ҳуди суғурташаванда, инчунин шахси дигари дар шартнома зикргардида (шахси суғурташуда) вобаста аст;

- ташкилоти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқие, ки ғайриҷашмдошти суғуртавино дар асоси иҷозатномаи дахлдори мақоми назорати суғуртавӣ ба роҳ мемонад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*);

- седент - ташкилоти суғуртавие, ки қисми хавфи суғурташударо ба азнавсуғуртакунӣ додааст;

- суғурташаванда - шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки бо ташкилоти суғуртавӣ шартномаи суғуртаро бастааст;

- шахси суғурташуда - шахси воқеӣ, ки ба ғайриҷашмдошти шартномаи суғуртаи шахсӣ баста шудааст ва ё шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки бо шартномаи суғуртаи ҷавобгариҳои граҳдани ҳуқуқӣ, ҷавобгариҳои суғурта карда шудааст;

- ғайриҷашмдошти - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки аз ҷониби суғурташаванда барои гирифтани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) дар шартномаи суғуртавӣ таъин шудааст ва дар полиси суғуртавӣ дарҷ гардидааст;

- азнавсуғуртакунӣ - ғайриҷашмдошти як ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба ҳимояи манфиатҳои молумулкии ташкилоти суғуртавии (азнавсуғурташавандаи) дигар, ки бо базиммагирии уҳдадорӣ аз тарафи охири ҷиҳати анҷом додани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи суғурта алоқаманд мебошад;

- азнавсуғуртакунии факултативӣ (ихтиёрӣ) - азнавсуғуртакуние, ки ҳангоми он азнавсуғурташаванда ҳуқуқ дорад уҳдадорӣ ё қисми онро нисбати пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи асосии басташуда ба ташкилоти азнавсуғуртакунӣ супорад, ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ҳуқуқ дорад уҳдадории мазкур ё қисми онро аз нав суғурта намояд ё ин ки азнавсуғуртакунии онро рад намояд;

- азнавсуғуртакунии облигаторӣ (ҳатмӣ) - азнавсуғуртакуние, ки ҳангоми он азнавсуғурташаванда уҳдадор аст ба ташкилоти азнавсуғуртакунӣ барои азнавсуғуртакунӣ уҳдадорӣ ё қисми онро нисбати пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи асосии басташуда супорад ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ уҳдадор аст уҳдадории мазкур ё қисми онро аз нав суғурта намояд;

- ташкилоти азнавсуғуртакунӣ - шахси ҳуқуқӣ, ки ғайриҷашмдошти оид ба бастан ва иҷрои шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ дар асоси иҷозатномаи дахлдори мақоми назорати суғуртавӣ амалӣ менамояд (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*);

- азнавсуғурташаванда - ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки қисми хавфи суғуртавии аз рӯи шартномаи суғурта қабулкардаашро ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дигар мувофиқи шартҳои бо шартномаи азнавсуғуртакунӣ муайяншуда медиҳад;

- суғуртаи муштарак - фаъолият оид ба суғурта, ки нисбати объекти суғуртавӣ ба тани шартномаи суғуртаро аз ҷониби якчанд ташкилоти суғуртавӣ бо суғурташаванда пешбинӣ менамояд, ки дар асоси он хавфҳои суғуртавӣ, андозаи маблағи суғуртавӣ ва мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) байни ташкилотҳои суғуртавӣ ба ҳиссаҳои бо шартномаи мазкур муқарраргардида тақсим карда мешаванд;

- суғуртаи мутақобила - суғуртаи молу мулк, манфиатҳои дигари молумулкӣ ва ғайримолумулкӣ шахси аз ҷониби шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси мутақобил бо роҳи таъсисдиҳии ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила ва дар онҳо муттаҳид намудани маблағҳои зарурӣ;

- ҷамъияти суғуртаи мутақобила - ташкилоти ғайритиҷоратӣ, ки суғуртаи молу мулк ва манфиатҳои дигари молумулкӣ аъзои худро амалӣ менамояд;

- суғуртаи гурӯҳӣ - суғуртакунӣ аз рӯи як шартномаи суғуртавӣ, ки дар он метавонад ҳаёт, саломатӣ ва (ё) молу мулки якчанд шахс суғурта карда шавад;

- суғуртаи ҷамъшаванда - суғуртае, ки аломатҳои амонат ва пасандозкунии маблағҳои пулиро дошта, пардохти суғуртавиرو ҳангоми фарорасии ҳодисаи суғуртавӣ пешбинӣ менамояд, аз ҷумла дар сурати ба охир расидани муҳлати дар шартномаи суғурта муқарраргардида ва ё ҳодисаи дигари бо шартномаи суғурта пешбинигардида, вобаста ба он ки кадоме аз онҳо дар вақти муайяншуда пештар ба амал меоянд;

- хавфи суғуртавӣ - ҳодисаи эҳтимоли, ки дар ҳолати рух додани он суғурта анҷом дода мешавад;

- тарифи суғуртавӣ - арзиши воҳиди рӯйпӯшкунии суғуртавӣ;

- сирри суғуртавӣ - сирри тиҷоратии суғурташаванда, шахси суғурташуда ё ғайридагиранда ва ё маълумоти дигар оид ба суғурташаванда, шахси суғурташуда ё ғайридагиранда, ки дар амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва шахси фаъолияти миёнаравии суғуртавиرو анҷомдиҳанда (агент, брокер) маълум гардидааст;

- пардохти суғуртавӣ - маблағи пулӣ, ки ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба суғурташаванда (ғайридагиранда) дар доираи маблағи суғуртавӣ ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ба шахси суғурташуда мепардозад;

- мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) - маблағи пулии дар шартнома дарҷшуда, ки онро суғурташаванда уҳдадор аст ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо тартиб ва дар муҳлатҳои дар шартномаи суғурта муқарраргардида пардохт намояд;

- маблағи суғуртавӣ - маблағи пулие, ки ба он объекти суғуртавӣ суғурта карда шудааст ва он ҳаҷми ниҳии масъулияти ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар бар мегирад;

- ҳодисаи суғуртавӣ - воқеае, ки ҳангоми рух додани он ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) тибқи қонун ва шартномаи суғурта бояд пардохти суғуртавиرو (пардохти ҷуброни суғуртавиرو) анҷом диҳад;

- ҷуброни суғуртавӣ - маблағе, ки ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) тибқи шартномаи суғуртавӣ ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ барои пӯшонидани зарари ба молу мулки суғурташуда расонида пардохт менамояд;

- захираҳои суғуртавӣ - уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз рӯи шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ), ки дар асоси ҳисобҳои актуарӣ арзёбӣ мегарданд;

- агенти суғуртавӣ - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро оид ба ташкили бастанӣ шартномаҳои суғурта аз ном ва бо супориши ташкилоти суғуртавӣ анҷом медиҳад;

- брокери суғуртавӣ - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро оид ба хизматрасонии брокери суғуртавӣ барои анҷом додани амалиёти ҳуқуқӣ ва дигар амалҳо нисбати бастан, тағйир додан, қатъ намудан ва иҷрои шартномаҳои суғуртаро бо супориши шахсони воқеӣ ё ҳуқуқӣ (суғурташавандагон) аз номи худ, вале аз ҳисоби шахсони мазкур ё иҷрои амалиёти ҳуқуқӣ, ё дигар амалҳоро нисбати бастан, тағйир додан, қатъ намудан ва иҷрои шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ) аз номи суғурташавандагон (азнавсуғурташавандагон) ё ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва аз ҳисоби онҳо иҷро менамояд, инчунин фаъолияти машваратиро оид ба масъалаҳои суғуртавӣ анҷом медиҳад;

- актуарий - шахси воқеӣ, ки фаъолиятро оид ба ҳисобҳои иқтисодию риёзӣ ба таври касбӣ тибқи шартномаи меҳнатӣ ё гражданию ҳуқуқӣ амалӣ менамояд;

- ташкилоти актуарӣ - шахси ҳуқуқӣ, ки дорои мутахассисони соҳиби ҳуҷҷати иҷозатдиҳандаи аз тарафи мақоми назорати суғуртавӣ додашуда мебошад ва фаъолият оид ба анҷомдиҳии ҳисобҳои иқтисодию риёзии ҳаҷми уҳдадориҳо, меъёри мукофотҳои (ҳаққи) суғуртавиرو аз рӯи шартномаҳои суғурта ва азнавсуғуртакунӣ, инчунин арзёбии ғоидаоварӣ ва даромаднокии намудҳои суғурта, ки аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) гузаронида мешаванд ё ба нақша гирифта мешаванд, бо мақсади таъмин намудани сатҳи зарурии пардохтпазирӣ ва устувории молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) анҷом медиҳад (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2018 № 1487*);

- адҷастер - шахси воқеӣ, ки бо арзёбӣ ва танзими зарарҳо машғул буда, намояндаи ваколатдори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) мебошад;

- ташкилоти адҷастерӣ - шахси ҳуқуқӣ, ки манфиатҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) оид ба танзими эродҳои аз ҷониби суғурташаванда пешниҳодшударо вобаста ба ҳодисаи суғуртавӣ намояндагӣ менамояд, инчунин хавфро баъди ҳодисаи суғуртавӣ арзёбӣ намуда, уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ба асос гирифта, маблағи ҷуброни суғуртавиرو муайян менамояд ва ҳулосаи экспертӣ тартиб медиҳад;

- ассистанс - аз ҷониби шахсони ҳуқуқӣ пешниҳод намудани кумак дар шакли пулӣ ва (ё) аслию моддӣ тавассути мусоидати техникӣ ё тиббӣ ба суғурташавандае (шахси суғурташудае, ғоидагирандае), ки дар натиҷаи рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ҳангоми саёҳат ё дур будан аз ҷойи истиқомат ба ҳолати душвор дучор омадааст;

- ташкилоти ассистансӣ - шахси ҳуқуқӣ, ки ба суғурташавандагон (шахсони суғурташуда, ғоидагирандагон) дар натиҷаи рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ҳангоми сайёҳат ё дур будан аз ҷойи истиқомат ба душворӣ дучор омадаанд, хизматрасониро пешниҳод менамояд;

- сюрвейери суғуртавӣ - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки оид ба азназаргузаронӣ ва ташҳиси объекти суғуртавӣ то бастанӣ шартномаи суғурта, гузаронидани таҳлили далелҳо ва ҳолатҳои хавфнок, муайян намудани дараҷаи хавф, тартибдиҳии ҳулосаи экспертӣ нисбати объекти суғуртавии таҳқиқшаванда хизмат мерасонад;

- аннуитет (рента) - маблағи пулие, ки аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ ба шахси воқеӣ тибқи шартномаи (созишномаи) басташуда давра ба давра дар давоми якчанд сол ё якумра пардохта мешавад;

- суғуртаи аннуитетӣ - намуди суғуртаи шахсӣ, ки бастанӣ шартномаҳои суғуртаро аз рӯи пардохтҳои дарозмуҳлат ва амалӣ намудани пардохтҳои суғуртавии давириро дар шакли нафақа ё аннуитет (рента) ҳангоми ба синну соли муайян расидани шахси суғурташуда, гум кардани қобилияти меҳнатӣ (вобаста ба синну сол, бо сабаби маъҷубӣ ё беморӣ), фавти саробон, бекорӣ ё дар ҳолатҳои дигаре, ки ба камшавӣ ё аз даст додани даромадҳои шахсии суғурташуда оварда мерасонанд, пешбинӣ менамояд;

- шартномаи суғурта - шартномае, ки тибқи он суғурташаванда уҳдадор аст ҳаққи суғуртавиرو мутобиқи шартнома пардохт намояд ва ташкилоти суғуртавӣ уҳдадор аст ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавии бо шартнома пешбинишуда ба суғурташаванда ё шахси сеюм (фоидагиранда), ки ба фоидаи ӯ шартнома баста шудааст, пардохти суғуртавиرو (пардохти ҷуброни суғуртавиرو) анҷом диҳад;

- пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) - иттиҳодияи ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки фаъолияти суғуртавиرو аз рӯи намудҳои алоҳидаи суғуртавӣ ё ҳавфҳои суғуртавӣ дар асоси шартномаи рафоқати оддӣ (шартнома дар бораи фаъолияти муштарак) якҷоя бо мақсади таъмини устувории фаъолияти суғуртавӣ амалӣ менамоянд;

- портфели суғуртавӣ - маҷмӯи ҳама шартномаҳои суғуртавии басташуда;

- полиси суғуртавӣ - ҳуҷҷате, ки воқеияти баста шудани шартномаи суғурта ва тибқи талаботи шартномаи мазкур мавриди амал қарор гирифтани уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавиرو оид ба пардохти ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) тасдиқ менамояд;

- регресс - ҳуқуқи талаби бозпаси тарафҳои муносибати суғуртавӣ оид ба ҷуброни маблағи пардохтшуда;

- ҳодисаи нохуш - ҳодисаи ногаҳонӣ ва кӯтоҳмуддате, ки сарфи назар аз иродаи инсон рух дода, дар натиҷаи он ба ҷисми суғурташуда таъсири берунии механикӣ, барқӣ, кимиёвӣ ё гармӣ расидааст, инчунин аз таъсири офатҳои табиӣ саломатии ӯ зарар дида, ӯ маъҷуб гаштааст ё фавтидааст;

- молик - бенефитсиар (манфиатгир) - як ё якчанд шахси воқеӣ, ки бевосита ё бавосита соҳиби моликият (соҳиби зиёда аз 25 Ҷоиз иштироки афзалиятнок дар сармояи муштарӣ ё миқдори умумии саҳмияҳои муштарӣ бо ҳуқуқи овоз) мебошанд ё муштарӣ ва/ё шахсоне, ки ба манфиати онҳо аҳд/амалиёт анҷом дода мешавад, воқеан назорат мекунанд, инчунин шахсоне, ки шахси ҳуқуқиро назорат мекунанд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#));

- қоидаи суғурта - ҳуҷҷати таҳиянамудаи ташкилоти суғуртавӣ, ки шартҳои анҷомдиҳии суғуртаро оид ба намуди муайяни он муқаррар менамояд.

Моддаи 2. Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ

Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти суғуртавӣ ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Объекти суғурта ва субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Манфиатҳои молумулкӣ ё шахсии ғайримолумулкӣ объекти суғурта шуда метавонанд, аз ҷумла суғуртаи вобаста ба:

- ҳаёт, саломатӣ, қобилияти меҳнат, таъминоти нафақавӣ ва дигар манфиатҳои шахси суғурташуда;

- соҳибӣ, идоракунӣ ва истифодаи молу мулк;

- расонидани зарар ба шахси сеюм (воқеӣ ё ҳуқуқӣ) ё худ ба молу мулки ӯ.

2. Объектҳои суғуртаи ҳаёт манфиатҳои молумулкие мебошанд, ки бо расидани шаҳрвандон ба синну соли муайян ё то ба охир расидани шартномаи суғурта ва ё то рух додани ягон ҳодиса дар ҳаёти шахс, инчунин бо ғавти онҳо (суғуртаи ҳаёт) алоқаманданд.

3. Объектҳои суғуртаи умумӣ:

- манфиатҳои молумулкии вобаста ба расонидани зарар ба саломатии шаҳрвандон, инчунин бо ғавти онҳо дар натиҷаи ҳодисаи нохуш ё беморӣ (суғурта аз ҳодисаҳои нохуш ва беморӣ);

- манфиатҳои молумулкии вобаста ба пардохти маблағ ҷиҳати ташкил ва расонидани ёрии тиббӣю доруворӣ (хизматрасонии тиббӣ) ва хизматрасонии дигари дар натиҷаи бад шудани саломатӣ ё ҳолати ҷисмонии шахси суғурташуда, ки ташкил ва расонидани чунин хизматрасонӣ, инчунин гузаронидани чорабиниҳои пешгирикунанда, ки дараҷаи хатари ба ҳаёт ва саломатии шахси воқеӣ таҳдидкунандаро коҳиш медиҳанд ё онҳоро (суғуртаи тиббиро) бартараф мекунанд; - манфиатҳои молумулкии вобаста ба хавфи нобудшавӣ (нестшавӣ), норасоӣ ё зарар дидани молу мулк (суғуртаи молу мулк);

- манфиатҳои молумулкии суғурташаванда (шахси суғурташуда) вобаста ба хавфи нагирифтани даромад, пайдоиши хароҷоти пешбининагардидаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ (суғуртаи хавфҳои молиявӣ);

- манфиатҳои молумулкии вобаста ба хавфи пайдошавии зарар аз ғаволияти соҳибкорӣ бинобар риоя накардани уҳдадорӣҳо аз ҷониби контрагентҳои соҳибкор ё худ тағйирёбии шартҳои ин ғаволият, ки бо ҳолатҳои ба соҳибкор новобаста, аз ҷумла бо хавфи ба даст наовардани даромадҳои пешбинишуда (суғуртаи хавфи соҳибкорӣ);

- манфиатҳои молумулкии вобаста ба хавфи фарорасии ҷавобгарӣ барои расонидани зарар ба ҳаёт, саломатӣ ва ба молу мулки шаҳрвандон, молу мулки шахсони ҳуқуқӣ, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои дигар, инчунин хавфҳои фарорасии ҷавобгарӣ барои риоя накардани шартнома.

4. Ҳангоми бастанӣ шартномаи суғурта ба яқҷоякунии объектҳои суғуртаи умумии сархатҳои яқум бо дуюм, инчунин сархатҳои аз сеюм то шашуми қисми 3 ҳамин модда пешбининагардида роҳ дода мешавад.

5. Субъектҳои ғаволияти суғуртавӣ иштирокчиёни бозори суғурта мебошанд.

Моддаи 4. Шаклҳо, соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳои суғурта

1. Бо мақсади ташкил ва амалӣ намудани танзими давлатӣ ва иҷозатномадиҳӣ ба ғаволияти суғуртавӣ суғурта ба шаклҳо, соҳаҳо, гурӯҳҳо ва намудҳо ҷудо карда мешавад.

2. Суғурта дар шаклҳои ихтиёрӣ, ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ амалӣ мегардад.

3. Суғуртаи ихтиёрӣ дар асоси шартномаи суғурта ва қоидаҳои суғуртакунӣ, ки шартҳои умумӣ ва тартиби амалигардонии онро муайян менамоянд, амалӣ мегардад.

4. Қоидаҳои суғурта дорои муқаррарот оид ба субъектҳо ва объектҳои суғурта, ҳодисаҳои суғуртавӣ, хавфҳои суғуртавӣ, тартиби муайян намудани

маблағи суғуртави, тарифи суғуртави, ҳаққи суғуртави, тартиби бастан, иҷро ва қатъ намудани шартномаҳои суғурта, ҳуқуқи уҳдадорихои тарафҳо, муайян намудани ҳаҷми зиён ё зарар, тартиби муайянкунии маблағи пардохти суғуртави (пардохти ҷуброни суғуртави), ҳолатҳои рад кардани пардохти суғуртави (ҷуброни суғуртави) ва муқаррароти дигар мебошанд. Қоидаҳои суғурта аз тарафи ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакунӣ) ё иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакунӣ) мустақилона дар асоси Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни мазкур таҳия гардида, бо мақоми назорати суғуртави мувофиқа карда мешаванд (**Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487**).

5. Суғуртаи ҳатмӣ ба объектҳои афзалиятноки суғурта, ҳимояи манфиатҳои молумулкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар асоси қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон қорӣ гардида, аз ҷониби ташкилотҳои суғуртави, новобаста ба шакли моликиятшон, ки ҷавобгӯи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошанд, амалӣ мегардад.

6. Суғуртаи ҳатмии давлатии ҳаёт, саломатӣ ва молу мулки шахрвандон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавии давлатӣ амалӣ карда мешавад. Ҳаққи суғуртави дар чунин ҳолат аз ҳисоби буҷети давлатӣ пардохт карда мешавад.

7. Суғурта аз рӯи соҳаҳо ба суғуртаи ҳаёт ва суғуртаи умумӣ (яъне гурӯҳҳои дигари суғурта, ки ба суғуртаи ҳаёт мансуб нестанд) ҷудо мешавад.

8. Соҳаи "суғуртаи ҳаёт" гурӯҳҳои зерини шаклҳои ихтиёрии суғуртаро дар бар мегирад:

- суғуртаи ҳаёт;
- суғурта ҳангоми фарорасии ҳодисаи муайян дар ҳаёт;
- суғуртаи аннуитетӣ.

9. Соҳаи "суғуртаи умумӣ" гурӯҳҳои зерини шаклҳои ихтиёрии суғуртаро дар бар мегирад:

- суғурта аз ҳодисаҳои нохуш;
- суғурта дар ҳолати ба беморӣ гирифта шудан;
- суғуртаи воситаҳои нақлиёти автомобилӣ;
- суғуртаи нақлиёти роҳи оҳан;
- суғуртаи нақлиёти ҳавоӣ;
- суғуртаи нақлиёти обӣ;
- суғуртаи борҳо;
- суғуртаи молу мулк аз зарар, ба истиснои гурӯҳҳои дар сархатҳои сеюм - ҳафтуми ҳамин қисм зикргардида;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёти автомобилӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти ҳавоӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони нақлиёти обӣ;
- суғуртаи ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ, ба истиснои гурӯҳҳои дар сархатҳои нӯҳум - ёздаҳуми ҳамин қисм нишондодашуда;
- суғуртаи қарзҳо;
- суғуртаи ипотекавӣ;
- суғуртаи кафолатҳо;
- суғурта аз дигар талафоти молиявӣ;

- суғуртаи хароҷоти судӣ;
- гурӯҳҳои дигари суғурта, ки тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд.

10. Ҳангоми бастанӣ шартномаи суғурта ташкилоти суғуртавӣ намуди суғуртаро дар шакли ҳуҷҷати дахлдор таҳия намуда, ба суғурташаванда дар доираи як ё якчанд гурӯҳҳои суғурта пешниҳод менамояд. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад танҳо баъди бо мақоми назорати суғуртавӣ мувофиқа намудани қоидаҳои суғурта ва гирифтани иҷозатнома бо тартиби муқарраргардида, фаъолият оид ба бастанӣ шартномаи суғуртаро дар шакли шартномаи ҳамроҳшавӣ бо додани полиси суғуртавӣ ба суғурташаванда амалӣ намояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

11. Намуди суғурта маҳсули суғуртавиест, ки ташкилоти суғуртавӣ онро дар шакли санади меъёрӣ таҳия намуда, ба суғурташаванда дар доираи як ё якчанд гурӯҳи суғурта тавассути бастанӣ шартномаи суғурта пешниҳод менамояд. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад танҳо баъди бо мақоми назорати суғуртавӣ мувофиқа намудани қоидаҳои суғурта ва гирифтани иҷозатнома оид ба бастанӣ шартномаи суғурта дар шакли шартномаи ҳамроҳшавӣ бо додани полиси суғуртавӣ ба суғурташаванда фаъолият намояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

12. Ҳар як намуди суғуртаи ҳатмӣ гурӯҳи алоҳидаи суғурта ба ҳисоб меравад. Муҳтавои ҳар як гурӯҳ дар шакли суғуртаи ҳатмӣ ва талаботи иловагӣ аз рӯи шартҳои гузаронидани он бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи суғуртаи ҳатмӣ муқаррар карда мешавад.

13. Якҷоякунии соҳаҳо ва гурӯҳҳои суғурта аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

14. Аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ҷавобгарии граҷданию ҳуқуқӣ хавфи ҳуди суғурташаванда ва танҳо ба манфиати ӯ суғурта шуда метавонад.

Моддаи 5. Кафолатҳои давлатии ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ

1. Давлат риояи ҳуқуқу манфиатҳои қонунии субъектҳои фаъолияти суғуртавиرو кафолат медиҳад.

2. Дахлати мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои дигар ба фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ роҳ дода намешавад, агар он ҳуқуқҳои мақоми назорати суғуртавиру, ки бо Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд, халалдор насозад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

3. Санҷиши фаъолияти молиявӣ ҳоҷатидории субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 6. Иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти суғуртавӣ

Иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти суғуртавӣ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "[Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият](#)" амалӣ карда мешавад.

БОБИ 2. БОЗОРИ СУҒУРТА

Моддаи 7. Иштирокчиёни касбии бозори суғурта

1. Фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта дар асоси иҷозатномаи мақоми ваколатдори давлатӣ амалӣ мегардад, ба истиснои фаъолияти актуарийҳо, ки аз ҷониби мақоми мазкур аттестатсия карда мешавад.

2. Маълумот дар бораи иштирокчиёни касбии бозори суғурта бо тартиби муқарраркардаи мақоми назорати суғуртавӣ ба Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта ворид карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

3. Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта маълумотро дар бораи иштирокчиёни касбии бозори суғурта, номи он, макони ҷойгиршавӣ, роҳбар, иштирокчиён (саҳмдорон), рақам, таърихи додан, муҳлати эътибори иҷозатнома, намуди фаъолияти суғуртавӣ, ки ба амалигардонии он иҷозатнома дода шудааст, намудҳои суғурта, ки дар доираи намуди мувофиқи фаъолияти суғуртавӣ (барои ташкилотҳои суғуртавӣ ва ҷамъиятҳои суғуртаи мутақобила) амалӣ мегарданд, номи сомонии расмӣ иштирокчиёни касбии бозори суғурта, филиалҳо ва намоёндагӣҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва макони ҷойгиршавии онҳо, дар бораи қабули қарор оид ба боздошт, барқароркунии амали иҷозатнома ё бозхонди иҷозатнома, сабабҳо ва таърихи аз Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта баровардани дар бар мегирад.

4. Дар ҳолати тағйирёбии маълумот оид ба иштирокчиёни касбии бозори суғурта маълумоти мазкур дар муҳлати на дертар аз панҷ рӯзи корӣ баъд аз санаи тағйирёбии он ба Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта ворид карда мешавад.

5. Номи (номи фирмавии) иштирокчиҳои касбии бозори суғурташахси ҳуқуқӣ маълумоти зеринро дар бар мегирад:

- шакли ташкилию ҳуқуқии иштирокчиҳои касбии бозори суғурта;
- намуди фаъолияти иштирокчиҳои касбии бозори суғурта бо истифодаи калимаи "суғуртакунӣ" ва (ё) "азнавсуғуртакунӣ" ё "суғуртакунии мутақобила", ё худ "брокери суғуртавӣ", инчунин калимаҳои аз ҷунин калимаҳо иборат сохташуда;
- нишонаи фардикунонии иштирокчиёни касбии бозори суғурта.

6. Иштирокчиҳои касбии бозори суғурта - шахси ҳуқуқӣ барои пурра истифода бурдани номи иштирокчиҳои дигари касбии бозори суғурта ҳуқуқ надорад. Муқаррароти мазкур ба ҷамъиятҳои фаръӣ ва филиалҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта татбиқ намегарданд.

Моддаи 8. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар шакли ҷамъияти саҳомӣ ва ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуд, ташкилоти давлатии суғуртавӣ дар шакли корхонаи воҳиди давлатӣ таъсис дода мешавад.

2. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷунин вазифаҳоро амалӣ менамояд:

- арзёбии хавфҳои суғуртавӣ;
- гирифтани ҳаққи суғуртавӣ;
- ташаккул додани захираҳои суғуртавӣ;
- пурра намудани дороиҳо;
- муайян намудани андозаи зиён ё зарар; - анҷом додани пардохти суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ); - дигар амалҳои вобаста ба иҷрои уҳдадорӣҳои шартномаи суғурта.

3. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо мақсади гирифтани даромади иловагӣ, инчунин ҳуқуқ доранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бо сармоягузори (маблағгузори) захираҳои суғуртавии муваққатан озод машғул шаванд.

4. Ҳангоми таъсис додани ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва амалигардонии фаъолият бо иштироки сармоягузори хориҷӣ бояд талаботи зерин риоя карда шаванд:

- сармоягузори хориҷӣ уҳдадор аст ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи пардохтпазирии ӯ ва хулосаи аудиториро (то санаи охири) пешниҳод намояд;

- на кам аз 50 Ҷоизи аъзои мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавиرو, ки бо иштироки сармоягузори хориҷӣ таъсис ёфтааст, шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил диҳанд;

- ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки розигии пешакии мақоми ваколатдори давлатии назорати суғуртавиرو барои зиёд намудани андозаи сармояи оинномавӣ аз ҳисоби маблағи сармоягузори хориҷӣ ва (ё) ҷамъиятҳои фаръии онҳо барои бегонакунии саҳмияҳои худ (ҳиссаҳо дар сармояи оинномавӣ) ба манфиати сармоягузори хориҷӣ (аз ҷумла, барои ғуруш ба сармоягузори хориҷӣ) гирад, саҳмдорони ватанӣ (иштирокчиён) бошанд, уҳдадоранд, ки розигии пешакии мақоми назорати суғуртавиرو барои бегонакунии саҳмияҳои (ҳиссаҳо дар сармояи оинномавии) ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) ба онҳо тааллуқдошта ба манфиати сармоягузори хориҷӣ ва (ё) ҷамъиятҳои фаръии онҳо гиранд (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*);

- ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) таъсисёбанда ва ташкилоти суғуртавии бо иштироки сармоягузори хориҷӣ ташкилшаванда уҳдадоранд, ки андозаи ҳадди ақалли сармояи оинномавиро дошта бошанд, ки он дар лаҳзаи гирифтани иҷозатнома барои амалӣ намудани фаъолияти суғуртавӣ пурра ва дар шакли пулӣ бо пули миллӣ пардохт гардида бошад.

5. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо мақсади расонидани маълумот дар бораи фаъолияти худ ба суғурташавандагон, шахсони суғурташуда, Ҷоидатирандагон ва шахсоне, ки хоҳиши ба тани шартномаи суғуртаро доранд, бояд сомонии электронии худро дошта бошад ва дар он иттилооти зерин ҷойгир карда шавад:

- номи пурраи ташкилот, суроға (макони ҷойгиршавӣ), рақами телефонҳо, рӯзаи кори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), филиалҳо ва намоёндагӣҳои он;

- маълумоти дахлдори хизматӣ дар бораи роҳбарони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- маълумот дар бораи ҳуҷҷатҳои ҳуқуқмуайянкунанда, аз ҷумла маълумот дар бораи рақами мушаххаси бақайдгирии давлатӣ, рақами мушаххаси андозсупоранда, дар бораи рақами бақайдгирӣ дар Феҳристи ягонаи иштирокчиёни касбии бозори суғурта, инчунин маълумот дар бораи иҷозатномаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва муҳлати амали он;

- номгӯи намудҳои суғуртаи амалишаванда;

- қоида ва тарифҳои суғуртавӣ;

- ҳисоботи солонии муҳосибавии (молиявии) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо хулосаи аудитории тасдиқкунандаи эътимоднокии он барои соли ҳисоботӣ;

- ҳисоботи молиявии солонии маҷмӯӣ бо хулосаи аудитории тасдиқкунандаи эътимоднокии он барои се соли ҳисоботии гузашта;

- рейтингҳои ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз ҷониби агентҳои рейтингӣ додашуда (дар ҳолати соҳибшавӣ);

- маълумот дар бораи фаъолияти ташкилоти суғуртакунанда (азнавсуғуртакунӣ), таҷрибаи кори он тибқи намудҳои суғурта;

- маълумот оид ба иштирок дар иттиҳодияҳои касбӣ, иттифокҳо, пулҳо ва ассотсиатсияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- маълумоти дигаре, ки зарурати наشري он бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст.

6. Маълумот оид ба фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки дар қисми 5 моддаи мазкур қайд шудааст, дар муҳлати панҷ рӯзи қорӣ баъд аз рӯзи қабули қарори дахлдор аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар сомонӣ он ҷойгир карда мешавад. Дар сурати зарурати бақайдгирии он ё огоҳонидан оид ба қарори қабулкардаи мақоми назорати суғуртавӣ- мувофиқан аз рӯзи бақайдгирӣ ё огоҳкунӣ ҷойгир карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 9. Иштирокчиёни касбии бозори суғурта

1. Иштирокчиёни касбии бозори суғурта бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолияти худ, муаррифӣ ва ҳимояи манфиатҳои умумии аъзои худ метавонанд иттифоқҳо, пулҳо ва ассотсиатсияҳо таъсис диҳанд.

2. Ба Феҳристи иштирокчиёни касбии бозори суғурта маълумот оид ба иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта дар асоси нусхаи шаҳодатномаҳои бақайдгирии давлатии чунин иттиҳодияҳо ва ҳуҷҷатҳои таъсисии онҳо, ки ба мақоми назорати суғуртавӣ пешниҳод шудаанд, ворид мегарданд (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 10. Пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Пулҳои суғуртавӣ барои таъмини устувории молиявии иштирокчиёни он, аз тарафи онҳо иҷро намудани уҳдадориҳо оид ба пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ки ҳаҷмашон метавонанд аз маблағҳои худии (сармояи) як ташкилоти суғуртавӣ зиёд бошанд, таъсис ёфта, дар асоси принципҳои суғуртаи муштарак ё азнавсуғуртакунӣ амал менамоянд.

2. Пулҳои азнавсуғуртакунӣ барои васеъ намудани имкониятҳои молиявии аъзои худ тавассути аз тарафи онҳо амалӣ намудани азнавсуғуртакунии қисми барзиёдии нигоҳдории шахсии аъзои пул аз рӯи шартномаи суғурта созон дода мешаванд. Уҳдадориҳо оид ба пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ки аз маблағҳои худии (сармоявии) аъзои пули суғуртавӣ барзиёданд, аз номи пули суғуртавӣ барои азнавсуғуртакунӣ дода мешаванд.

3. Иштирокчиёни пули азнавсуғуртакунӣ - ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дорои иҷозатнома барои амалисозии азнавсуғуртакунӣ, инчунин ташкилотҳои хориҷии азнавсуғуртакунӣ буда метавонанд. Шумораи иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) маҳдуд нест.

4. Иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) принципу муносибатҳои ягонро бо шартҳои суғуртакунӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар доираи фаъолияти пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) анҷом дода, таъбодули маълумот дар бораи шартномаҳои суғурта (азнавсуғуртакунӣ) оид ба арзиёбии хавфҳои суғуртавӣ, муайян намудани зиён ё зарар, мақомоти идоракунӣ пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), салоҳияти онҳо, тартиби ширкат дар дигар пулҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), расмиёти баромадани иштирокчиёни пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз пули дахлдорро муайян менамоянд.

5. Маълумот дар бораи фаъолияти пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) дар сомонӣ пули мазкур ё дар сомонӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) - пешсафи пули суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷойгир карда мешавад.

6. Хусусиятҳои ташкил ва фаъолияти пулҳои суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Моддаи 11. Ташкилотҳои фаръии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни)

1. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ҳуқуқ доранд тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкилотҳои фаръии худро таъсис диҳанд.

2. Ташкилоти фаръии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) ҳуқуқи созмон додан ё доштани ташкилоти фаръиро надорад.

3. Ташкилоти фаръии суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) уҳдадор аст, ки дар номи худ калимаи "фаръӣ"-ро нишон диҳад ва номи ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) асосиро истифода барад.

Моддаи 12. Бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни)

Бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ" бо назардошти ҳулосаи мақоми назорати суғуртавӣ, ки барои бақайдгирии давлатии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) дода шудааст, амалӣ карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 13. Брокерҳо ва агентҳои суғуртавӣ

1. Фаъолияти брокерҳо ва агентҳои суғуртавӣ аз рӯи фаъолияти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакуни ба манфиатҳои ташкилотҳои суғуртавӣ ё суғурташавандагон бо мақсади ба онҳо расонидани хизмат оид ба интиҳоби суғурташаванда ва (ё) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), шартҳои суғуртакуни (азнавсуғуртакуни), барасмиятдарории ҳуҷҷатҳо, бастан ва назорати шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни), ба он дохил намудани тағйирот, барасмиятдарории ҳуҷҷатҳо ҳангоми танзими талабот дар ҳолати анҷомдиҳии пардохти суғуртавӣ (пардохти ҷуброни суғуртавӣ), ҳамкорӣ бо ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), амалисозии фаъолияти машваратӣ равона гардидааст. Ҳамин гуна фаъолият, ки аз ҷониби суғурташаванда ва ташкилоти суғуртавӣ (кормандони он) нисбат ба шахсони суғурташуда анҷом дода мешавад, ба фаъолияти брокер ва агенти суғуртавӣ тааллуқ надорад.

2. Ба сифати брокер ва агенти суғуртавӣ шахсоне, ки доғи судии барҳамнахӯрда ё бардоштанашуда доранд ё ин ки дар давоми ду сол ташкилоти суғуртавиरो то аз ҷониби мақомоти судӣ муфлис эътироф шудан ё то ба охир расидани се сол аз рӯзи муфлис эътироф шудан роҳбарӣ намудаанд, инчунин шахсони дар мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ, ҷамъиятҳои фаръӣ ва вобастаи он мансаб ишғол менамоянд, ҳуқуқи фаъолият намуданро надоранд.

3. Брокер ва агенти суғуртавӣ барои иҷро накардан ё ба таври номатлуб иҷро кардани уҳдадорихое, ки аз фаъолияти онҳо бармеоянд, аз ҷумла, барои ифшои маълумоти сирри тиҷоратии ташкилоти суғуртавӣ ва маълумоти шахси суғурташаванда, оид ба дурустӣ, воқеият, пуррагӣ ва сари вақт пешниҳод намудани маълумот ва ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи аз ҷониби онҳо иҷро гардидани ваколатҳояшон ҷавобгар мебошанд.

4. Брокер ва агенти суғуртавӣ бо тартиб ва шартҳои дар шартномаи байни ташкилоти суғуртавӣ ва агент ё брокери суғуртавӣ, ё мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда, дар ҳолати гирифтани мукофоти (ҳаққи) суғуртавӣ аз суғурташаванда уҳдадоранд, ки нигоҳдории маблағи пулӣ, инчунин ҳуҷҷатҳои аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ ва суғурташаванда пешниҳодшударо таъмин намоянд ва ба ташкилоти суғуртавӣ оид ба истифодаи варақаҳои полиси суғуртавиरो ҳисобот пешниҳод намоянд, варақаҳои полиси суғуртавии истифоданашуда ва вайронгардидаро баргардонанд.

5. Брокер ва агенти суғуртави ҳуқуқ доранд, ки аз ташкилоти суғуртави маълумот оид ба андозаи сармояи оинномави, захираҳои суғуртави, иҷозатнома барои амалигардонии суғуртакуни, азнавсуғуртакуни, муҳлати фаъолият ба сифати субъекти фаъолияти суғуртави, оид ба намуд ва шартҳои суғуртакунии амалишавандаро талаб кунанд.

6. Брокер ва агенти суғуртави наметавонанд аз рӯи шартномаҳои суғуртаи ба ғоидаи шахсони сеюм аз ҷониби онҳо басташуда, худро ба сифати ғоидагиранда дарҷ кунанд. Ташкилоти суғуртави, новобаста ба услубҳо, муҳлати амалигардонии полиси суғуртави ва санаи ба ташкилоти суғуртави ворид гардидани мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) аз ҷониби суғурташаванда ба брокер ва агенти суғуртави интиқолшуда, уҳдадор аст шартномаҳои суғуртаи аз ҷониби брокер ва агенти суғуртави аз номи он ва (ё) ба манфиатҳои ташкилоти суғуртави басташударо иҷро намояд.

7. Агентҳои суғуртави ба суғурташавандагон, шахсони суғурташуда, ғоидагирандагон, шахсоне, ки хоҳиши бастани шартномаи суғуртаро доранд, маълумот оид ба фаъолияти ташкилоти суғуртави, инчунин тибқи талаби онҳо маълумот оид ба фаъолияти худ, ваколатҳо ва ном, аз ҷумла, рақами телефон, рӯзи корӣ, макони ҷойгиршавӣ (барои агенти суғуртави - шахси ҳуқуқӣ), номгӯӣ ва арзиши хизматрасонии худро пешниҳод менамоянд.

8. Ташкилотҳои суғуртави ҳангоми бастани шартномаи хизматрасонӣ бо брокери суғуртави номгӯи хизматрасонии аз ҷониби брокери суғуртави пешниҳодшаванда, ҳуқуқи уҳдадорихои он, тартиби иҷрои шартнома, муҳлати амали он, арзиши хизматрасонӣ (андозаи маблағи ҳавасмандгардонии брокери суғуртави), тартиби ҳисоббаробаркунӣ, аз он ҷумла тартиб ва муҳлати ба ташкилоти суғуртави аз ҷониби брокери суғуртави интиқол намудани маблағҳои пулии барои пардохти шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни) гирифташударо (агар чунин фаъолият аз ҷониби брокери суғуртави амалӣ гардад) муайян менамоянд.

9. Дар сурати ба манфиати ташкилоти суғуртави аз ҷониби брокери суғуртави амалӣ намудани фаъолияти миёнаравӣ ӯ уҳдадор аст дар ин бора суғурташавандаро огоҳ намояд ва ҳуқуқи аз рӯи як шартномаи суғурта аз ташкилоти суғуртави ва суғурташаванда гирифтани маблағи ҳавасмандгардонӣ барои хизмати расонидашударо надорад. Брокерҳои суғуртави ҳуқуқ доранд, ки фаъолияти дигари хизматрасонии вобаста ба суғурта ва бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манънашударо, ба истиснои фаъолияти ташкилоти суғуртави, азнавсуғуртакуни ва агенти суғуртави, амалӣ созанд. Брокер ва агенти суғуртави ҳуқуқ надоранд хизматрасониро аз рӯи суғуртаи ҳатмӣ амалӣ намоянд.

10. Брокерҳои суғуртавие, ки маблағҳои пулиро аз суғурташавандагон (азнавсуғурташавандагон) ба ҳисоби пардохти шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни) қабул менамоянд, маблағи мазкурро ба суратҳисоби бонкии худ барои интиқол ба ташкилоти суғуртави дар муҳлати на дертар аз се рӯзи корӣ ворид менамоянд. Брокерҳои суғуртави ҳуқуқи анҷомдиҳии амалиёти дигарро бо истифодаи маблағи аз рӯи шартномаи суғурта (азнавсуғуртакуни) ба суратҳисоби мазкур воридшуда надоранд.

11. Фаъолияти брокерҳои суғуртавии хориҷӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои амалигардонии фаъолияти миёнаравӣ, ба сифати брокери суғуртави иҷро намудани азнавсуғуртакуни иҷозат дода мешавад.

12. Брокери суғуртави уҳдадор аст тибқи талаби суғурташаванда маълумотро оид ба номи худ, макони ҷойгиршавӣ, иҷозатнома барои амалигардонии фаъолияти миёнаравӣ ба сифати брокери суғуртави, номгӯи хизматрасонии ташкилоти суғуртавие, ки ба манфиатҳои он суғуртакуни амалӣ мегардад, пешниҳод намояд. Брокери суғуртави маълумотро оид ба иштирок кардан ё накардан (бо нишон додани саҳм) дар сармояи оинномавии

ташкilotи суғуртавӣ, намуд ва шартҳои суғуртакунӣ, инчунин таҳлили натиҷаҳои хизматрасонии суғуртави́ро бо назардошти талаботи суғурташаванда пешниҳод менамояд.

13. Брокери суғуртавӣ ба ташкilotи суғуртавӣ маълумотро оид ба хавфи суғуртавӣ, объекти суғурта, предмети суғурта, эҳтиёҷи он ба суғуртакунӣ, ки аз суғурташаванда дастрас намудааст, инчунин маълумот ва ҳуҷҷатҳои дигарро барои бастан ва идома додани шартномаи суғурта ва иҷрои уҳдадориҳои худ бо тартиб ва ҳаҷме, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи байни ташкilotи суғуртавӣ ва брокери суғуртавӣ муқаррар намудаанд, пешниҳод менамояд.

14. Назорати фаъолияти брокери суғуртавӣ тибқи талаботи Қонуни мазкур аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ, инчунин иҷрои ҳуқуқ ва уҳдадориҳои бо шартномаи байни ташкilotи суғуртавӣ ва брокери суғуртавӣ пешбинигардида аз ҷониби ташкilotи суғуртавӣ амалӣ гардонида мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

15. Брокер ва агенти суғуртавӣ уҳдадоранд, ки ба суғурташаванда, шахси суғурташуда, ғоидагиранда, инчунин шахсоне, ки хоҳиши бастан шартномаи суғуртаро доранд, аз рӯи дархости онҳо мафҳумҳои дар қоида ва шартномаи суғурта мавҷударо фаҳмонанд. Брокер ва агенти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ уҳдадоранд, маълумоти дар қисмҳои 7 ва 12 моддаи мазкур пешбинигардидаро дар сомонҳои худ ҷойгир намоянд.

16. Ташкilotҳои суғуртавӣ феҳристи агентҳо ва брокерҳои суғуртави́ро, ки бо онҳо шартнома оид ба хизматрасонии вобаста ба суғуртаро бастаанд, пеш мебаранд ва маълумотро (насаб, ном, номи падар (дар ҳолати мавҷудият) ё номи брокер ва агенти суғуртавӣ, рақами шаҳодатнома ё шартнома) дар сомонҳои худ ҷойгир менамоянд.

17. Фаъолияти агентҳои суғуртавӣ ва брокерҳои суғуртавӣ оид ба пешниҳоди хизматрасонии вобаста ба бастан ва иҷро намудани шартномаҳои суғурта (ба истиснои шартномаҳои азнавсуғуртакунӣ) ташкilotҳои суғуртави́и (азнавсуғуртакунӣ) хориҷӣ ё брокерҳои суғуртави́и хориҷие, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудаанд ва барои амалигардонии фаъолияти суғуртавӣ иҷозатнома нагирифтаанд, дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст.

Моддаи 14. Актуарийҳои суғуртавӣ (ташкilotи актуарӣ)

1. Актуарийҳои суғуртавӣ бо супориши ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) намудҳои зерини хизматрасониро анҷом медиҳанд:

- баҳисобгириҳои эҳтимолии рух додани воқеаҳои суғуртавӣ, муайян намудани тақроршавӣ ва дараҷаи вазнинии оқибати зарари расонидашуда дар гурӯҳҳои алоҳидаи хавфҳо ва аз рӯи маҷмӯи суғуртавӣ;
- асосноккунии хароҷоти зарурӣ барои ташкили раванди суғуртакунӣ ва ҳисоб намудани арзиши аслии хизматрасонии суғуртавӣ;
- муқаррар намудани андозаи тариф оид ба ҳар як намуди суғурта (азнавсуғуртакунӣ) бо дарназардошти хусусияти дарозмуддат ва кӯтоҳмуддат будани амалисозии онҳо барои ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);
- арзёбии натиҷаҳои фаъолияти сармоягузори ташкilotҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо истифодаи ҳисобҳои актуарӣ;
- банақшагирии даромадҳои ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз рӯи намудҳои гуногуни суғурта (азнавсуғуртакунӣ).

2. Актуарийи суғуртавӣ бояд забони давлатиро донанд, дорои таҳсилоти олиии математикӣ, техникӣ ё иқтисодии бо ҳуҷҷати дахлдори тасдиқгардидаи дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътирофшуда, инчунин шаҳодатномаи таҳассусии тасдиқкунандаи дониши ӯ дар соҳаи ҳисобҳои актуарӣ бошад.

Моддаи 15. Адҷастерҳои суғуртавӣ (ташкilotи адҷастерӣ)

1. Адҷастерҳои суғуртавӣ бо супориши ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) намудҳои зерини хизматрасониҳо амалӣ менамоянд:

- азназаргузаронӣ ва таҳлили объекти суғуртавӣ баъд аз рух додани ҳодисаи суғуртавӣ;
- таҳлили далелҳо ва ҳолатҳои ба миён омадани хавфи ҳодисаи суғуртавӣ;
- муқаррар намудани сабабҳои осеббинии объекти суғуртавӣ, расонидани зиён ё зарар ба объекти мазкур ва мавҷуд будани ҳодисаи суғуртавӣ;
- ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ - муқаррар намудани дараҷаи осеб ва андозаи зараре, ки дар натиҷаи ҳодисаи суғуртавӣ расонида шудааст;
- муайян намудани маблағи ҷуброни суғуртавии пардохтшаванда;
- тартиб додани хулоса (санад) оид ба ҳодисаи суғуртавӣ барои ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ).

2. Адҷастерҳои суғуртавӣ фаъолияти худро тибқи шартномаи бо ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) басташуда амалӣ менамоянд.

3. Хулосаи (санади) тартибдодаи адҷастерҳои суғуртавӣ, метавонад дар мавриди ҷуброни зарар ва ҳалли баҳсҳо аз ҷониби ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) истифода бурда шавад.

4. Адҷастерҳои суғуртавӣ ҳуқуқ надоранд ба сифати ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғураткуниро анҷом диҳанд, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намоянд ва дар фондҳои оинномавии ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошанд.

Моддаи 16. Ассистанси суғуртавӣ

1. Ҳаққи хизматрасонии ассистанси суғуртавиho ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бе иштироки суғурташавандагон (шахсони суғурташуда) пардохт менамояд.

2. Ассистанси суғуртавӣ ҳуқуқ надорад, ки ба сифати ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғураткуниро анҷом диҳад, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намояд ва дар фондҳои оинномавии ташкilotҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошад.

Моддаи 17. Сюрвейери суғуртавӣ

1. Сюрвейери суғуртавӣ фаъолияти худро мутобиқи шартномае, ки бо ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё суғурташаванда бастааст, иҷро менамояд.

2. Сюрвейери суғуртавӣ ҳуқуқ надорад, ки ба сифати ташкilotи суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалиёти суғуртавӣ ва азнавсуғураткуниро анҷом диҳад, фаъолияти миёнаравиро оид ба суғуртакунӣ амалӣ намояд ва дар фондҳои оинномавии ташкilotҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) саҳмгузор бошад.

Моддаи 18. Суғурташаванда

1. Суғурташаванда шартномаҳои суғуртаи ҳатмӣ ва ихтиёрии манфиатҳои шахсӣ, молумулкӣ ва ҷавобгарии гражданию ҳуқуқӣ менамояд.

2. Суғурташаванда метавонад шартномаҳои суғуртаи шахсии шахсони сеюмро ба манфиати охирин (шахсони суғурташуда) бандад.

3. Барои гирифтани ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) аз рӯи шартномаҳои суғурта суғурташаванда ҳуқуқ дорад ҳангоми бастанӣ шартномаҳои суғуртаи ихтиёрий ва ҳатмӣ шахсони сеюм (фоидагирандагон)-ро дарҷ намояд, инчунин дар давоми амали шартномаи суғуртавӣ аз рӯи салоҳдиди худ онҳоро иваз намояд.

4. Суғурташаванда ҳангоми бастанӣ шартномаи суғуртаи ихтиёрий ва ҳатмӣ ҳуқуқи интихоби ташкилоти суғуртавиرو дорад.

БОБИ 3. АМАЛИСОЗИИ ФАҶОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Моддаи 19. Ҳодисаи суғуртавӣ

1. Ҳангоми суғуртаи ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ намудҳои ҳодисаҳои суғуртавӣ бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳангоми суғуртаи ихтиёрий бо шартномаи суғуртавӣ муайян карда мешаванд.

2. Далели рух додани ҳодисаи суғуртавӣ дар асоси ҳуҷҷатҳои дахлдор ва дигар маълумот, ки бозғатимод будани онҳо боиси шубҳа наметардад, бо қарори суд ва дигар мақомот, инчунин дар ҳолатҳои зарурӣ дар асоси ҳулосаи дахлдори эксперти муқаррар карда мешавад.

3. Асосноккунии ҳодисаи суғуртавии рухдода ва зарари расонидашуда бо гирифтани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи ҳодисаи мазкур аз мақомоти дахлдор ба зиммаи суғурташаванда вогузор карда мешавад. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ суғурташаванда ҳуқуқи аз ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) талаб намудани маблағи суғуртавии дахлдор (ҷуброни суғуртавӣ) ва иҷрои уҳдадориҳои дигарро пайдо мекунад, ки онҳоро шартномаи суғурта ё қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, дар навбати худ аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадориҳои дахлдор ба вучуд меояд.

Моддаи 20. Маблағи суғуртавӣ, пардохти суғуртавӣ ва ҷуброни суғуртавӣ

1. Андозаи маблағи суғуртавӣ, пардохти суғуртавӣ ва ҷуброни суғуртавӣ дар асоси шартномаи суғуртавӣ муайян карда мешаванд. Ҳангоми суғуртаи ҳатмӣ ва ҳатмии давлатӣ онҳо набояд аз андозаи муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон кам бошанд.

2. Тартиб ва муҳлати додани маблағи суғуртавӣ, пардохти суғуртавӣ ва ҷуброни суғуртавӣ ҳангоми суғуртаи ихтиёрий бо шартномаи суғуртавӣ муайян карда мешаванд.

3. Ҳангоми суғуртаи молу мулк маблағи суғуртавӣ наметавонад аз арзиши воқеии молу мулк (арзиши суғуртавӣ) дар лаҳзаи бастанӣ шартнома зиёд бошад. Маблағи суғуртавии дар шартнома дарҷгардида мавриди баҳси тарафҳо қарор гирифта наметавонад, ба истиснои ҳолатҳое, ки ташкилоти суғуртавӣ исбот намояд, ки суғурташаванда онро ба иштибоҳ андохтааст. Агар маблағи суғуртавии бо шартнома муайяншуда аз арзиши суғуртавии молу мулк (арзиши молу мулк) зиёд бошад, шартномаи суғурта дар он қисми маблағи суғуртавӣ, ки он аз арзиши суғуртавии молу мулк (арзиши молу мулк) дар лаҳзаи бастанӣ шартнома зиёд аст, эътибор надорад.

4. Ҳангоми суғуртаи молу мулк ё масъулият ҷуброни суғуртавӣ набояд аз ҳаҷми зарари воқеӣ, ки ба суғурташаванда (шахси суғурташуда) расидааст, зиёд бошад.

5. Агар маблағи суғуртавӣ аз арзиши суғуртавии молу мулк кам бошад, ҳаҷми ҷуброни суғуртавӣ тибқи таносуби маблағи суғуртавӣ ба арзиши

суғуртавии молу мулк коҳиш меёбад, агар дар шартномаи суғурта тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

6. Агар молу мулк аз ҷониби якчанд ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба он маблағе, ки дар маҷмӯъ аз арзиши суғуртавии молу мулк зиёд аст, суғурта шуда бошад (суғуртаи дукарата), ҷуброни суғуртавии аз ҳамаи ташкилотҳои суғуртавӣ оид ба суғуртаи мазкур гирифташаванда набояд аз арзиши суғуртавии молу мулк зиёд бошад. Дар ин ҳолат ҳар як ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷуброни суғуртавиरो мутаносибан ба натиҷаи тақсими арзиши суғуртавии молу мулк ба маблағи суғуртавии умумӣ аз рӯи ҳама шартномаҳои суғурта пардохт менамояд.

7. Шартномаи суғуртаи молу мулк метавонад бо қарори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) иваз намудани ҷуброни суғуртавиरो бо ҷуброни зарар (пурра ё қисман) дар шакли молумулкӣ (аслӣ) (дар доираи ҷуброни суғуртавӣ) пешбинӣ намояд.

8. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳуқуқ дорад, ки назорати беосеб нигоҳ доштани молу мулки суғурташударо анҷом диҳад ва дар ҳолати муқаррар намудани далелҳои муносибати бесарусомона ё нигоҳдории номатлуби молу мулки суғурташуда ба суғурташавандагон оид ба бартараф намудани камбудииҳои ошкоргардида таъиноти барои иҷро ҳатмӣ пешниҳод намояд ва дар сурати иҷро накардани он ҳуқуқ дорад андозаи маблағи суғуртавиरो кам кунад.

9. Ҳангоми суғуртаи ихтиёрии шахсӣ маблағи суғуртавӣ бо шартномаи суғуртавӣ муайян карда мешавад. Ҳангоми суғуртаи ихтиёрии шахсӣ ба суғурташаванда (шахси суғурташуда, ғоидагиранда), новобаста ба додани маблағ аз рӯи суғуртаи иҷтимоӣ, инчунин шартномаи суғуртавии дигар ё бо тартиби ҷуброни зарар, пардохти суғуртавӣ дода мешавад.

10. Пардохти маблағи суғуртавӣ (ҷуброни суғуртавӣ, пардохти суғуртавӣ) аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба суғурташаванда дар асоси ҳуҷҷатҳо ва ҳулосаҳои тиббӣ, мақомоти судӣ, тафтишотӣ ва ташкилотҳои дахлдори дигар анҷом дода мешавад.

11. Ҳангоми рух додани ҳодисаи суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки пардохти ҷуброни суғуртавиरो (пардохти суғуртавиरो) аз рӯи шартномаи суғуртаи масъулият анҷом додааст, дар доираи ин маблағ ҳуқуқи талаби регрессӣ нисбат ба шахси гунаҳкор, ки бо айби ӯ ба суғурташаванда ё шахси сеюм зиён (зарар) расонида шудааст, мегузарад. Агар суғурташаванда аз даъвои худ нисбат ба шахси мазкур ё аз ҳуқуққое, ки иҷрои ин талаботро таъмин менамоянд, даст кашад, дар ин ҳолат ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз пардохти он қисми ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ), ки бояд аз ин шахс меситонид, озод карда мешавад.

12. Агар суғурташаванда ё шахсе, ки ба манфиати ӯ пардохти ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) анҷом дода мешавад, ҷуброни пурраи зиёнро (зарарро) аз шахси гунаҳкори зиёнрасонида (зараррасонида) гирифта бошад, дар ин сурат ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз додани ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) озод мегардад. Ҳангоми аз тарафи шахси гунаҳкор қисман додани ҷуброни зиён (зарар), ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пардохти ҷуброни суғуртавиरो (пардохти суғуртавиरो) бо дарназардошти маблағе, ки шахси мазкур аз шахси гунаҳкор гирифтаст, анҷом медиҳад.

13. Дар лаҳзаи аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба суғурташаванда ё моликбенефитсиар ва ғоидагиранда аз рӯи шартномаи суғурта пардохт намудани ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст расмиёти зерини

санҷиши дахлдори суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва ғоидагирандаро аз рӯи шартномаи суғурта анҷом диҳад:

- ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсият ва ҷои истиқомати суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва ғоидагирандаи шахси воқеиро талаб намояд, шахсияти онҳоро муайян кунад ва санҷад;

- ном, рақами мушаххаси андозсупоранда ё рамзи ташкилоти хориҷӣ, рақами бақайдгирии давлатӣ, ҷойи бақайдгирии давлатӣ ва ҳуқуқ ба моликият, инчунин суроғи маҳалли ҷойгиршавии суғурташаванда ё молик - бенефитсиар ва ғоидагирандаи шахси ҳуқуқиро муайян намояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#)).

14. Пеш аз он ки ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба суғурташаванда ё моликбенефитсиар ва ғоидагиранда ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ)-ро аз рӯи шартномаи суғурта пардохт намояд, ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки шахси сиёсии бонуфуз будан ё набудани суғурташаванда ё молик-бенефитсиар ва/ё ғоидагиранда, инчунин дорои хавф будани онҳоро тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом" муайян намуда, ҷораҳои дахлдор андешад. Дар сурати ошкор кардани хавф ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки пеш аз пардохт намудани ҷуброни суғуртавӣ (пардохти суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи суғурта оид ба аҳд/амалиёти шубҳанок ба мақоми ваколатдори муқовимат ба қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни зикргардида хабар диҳад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#)).

15. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст ҳуҷҷатҳо ва маълумоти заруриро на камтар аз панҷ сол пас аз анҷом ёфтани муносибатҳои қорӣ ва баста шудани суратҳисоб нигоҳ дорад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#)).

Моддаи 21. Суғуртаи муштарак

1. Ҳангоми мавҷуд будани созишномаи дахлдор оид ба суғуртаи муштарак байни ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), яке аз онҳо метавонанд ташкилотҳои дигари суғуртавиرو дар муносибатҳои бо суғурташавандагон дошташон муаррифӣ намоянд ва дар назди охири танҳо аз рӯи ҳиссаи худ масъул монанд.

2. Ҳангоми суғуртаи муштарак шартҳои шартномаи суғурта тибқи қоидаҳои суғуртаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) муайян карда мешаванд, ки ба худ вазифаҳо ва салоҳияти ташкилоти суғуртавии пешбарро бо шартҳои муайянкардаи шартномаи суғуртаи муштарак қабул кардааст. Ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дар шартномаи суғуртаи муштарак ширкаткунанда ҳуқуқ доранд шартномаҳои суғуртавиرو бо шартҳои дигар, ки дар қоидаҳои онҳо аз рӯи намуди суғуртаи мазкур пешбинӣ нашудааст, банданд.

3. Дар суғуртаи муштарак иштироки он ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки дар иҷозатномаи ӯ намуди суғуртаи мазкур дарҷ нагардидааст, манъ аст.

Моддаи 22. Азнавсуғуртакунӣ

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳуқуқ дорад иҷрои қисми уҳдадорихои худро оид ба суғуртакунӣ дар ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) дигар бо роҳи азнавсуғуртакунӣ таъмин намояд.

2. Азнавсуғуртакунӣ ба намудҳои мутаносиб ва номутаносиб тақсим мешавад. Мавҷуд будани иҷозатномаи азнавсуғуртакунӣ ба соҳиби иҷозатнома ҳуқуқи медиҳад, ки ғайриқонунӣ дар самти азнавсуғуртакунӣ мутаносиб ва номутаносиб амалӣ наояд.

3. Ҳангоми азнавсуғуртакунӣ мутаносиб ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба зиммаи худ уҳдадорӣ қабул менамояд, ки пардохти ҷуброни суғуртавино (пардохти суғуртавино) ҳангоми фарорасии шартҳои бо шартномаи суғуртавии дахлдор пешбинишуда дар ҳаҷми мутаносибии ҳиссаҳои уҳдадориҳои суғуртавӣ, ки аз ташкилоти суғуртавӣ (седент) аз рӯи шартномаи азнавсуғуртакунӣ қабул кардааст, анҷом диҳад.

4. Ҳангоми азнавсуғуртакунӣ номутаносиб ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба зиммаи худ уҳдадорӣ қабул менамояд, ки пардохти ҷуброни суғуртавии (пардохти суғуртавии) ҳаҷми зарарро ба андозаи зиёда аз миқдори маблағҳои нигоҳдории худии ташкилоти суғуртавӣ (седент) дар ҳолати ба амал омадани шартҳои бо шартномаи суғуртавии дахлдор пешбинишуда амалӣ наояд.

5. Муносибати байни ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки қисми масъулияти худро медиҳад ва ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки масъулияти мазкурро ба зимма мегирад, тибқи шартномаи азнавсуғуртакунӣ ба танзим дароварда мешавад. Дар ин маврид уҳдадориҳои ташкилоти суғуртавӣ (седент) дар назди суғурташаванда пурра боқӣ мемонад.

6. Супоридани минбаъдаи қисми хавфи пардохт аз рӯи шартномаи азнавсуғуртакунӣ аз ҷониби ташкилоти азнавсуғуртакунӣ ба ташкилотҳои азнавсуғуртакунӣ дигар иҷозат дода мешавад.

7. Азнавсуғуртакунӣ барои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки уҳдадориҳои суғуртавии қабулнамударо аз ҳисоби маблағҳои худӣ рӯйпӯш карда наметавонанд, ҳатмӣ мебошад.

8. Азнавсуғуртакунӣ хавфҳоро ҳам дар ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунӣ) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳам дар ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунӣ) хориҷӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур анҷом додан мумкин аст.

9. Суғуртаи ҳатмӣ давлатӣ бо азнавсуғуртакунӣ фаро гирифта намешавад.

10. Ташкилотҳои суғуртавии (азнавсуғуртакунӣ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалкунанда (муштарак ё пурра бо сармояи хориҷӣ таъсисёфта) ҳуқуқи қабул намудани хавфро ба азнавсуғуртакунӣ аз рӯи намудҳои суғуртае, ки барои амалӣ намудани онҳо иҷозатнома гирифтаанд, доранд.

11. Азнавсуғуртакунӣ ба тарзи факултативӣ (ихтиёрӣ) ва облигаторӣ (ҳатмӣ) амалӣ мегардад:

- ҳангоми азнавсуғуртакунӣ факултативӣ (ихтиёрӣ) ташкилоти суғуртавӣ (седент) ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ бо уҳдадориҳои шартномавии пешакӣ алоқаманд нестанд. Қарор дар бораи зарурат ва ҳаҷми азнавсуғуртакунӣ, инчунин оид ба додани хавфҳо ба азнавсуғуртакунӣ аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (седент) ва ташкилоти азнавсуғуртакунӣ аз рӯи ҳар як хавф бо тартиби алоҳида қабул карда мешавад. Азнавсуғуртакунӣ ихтиёрӣ дар сурате истифода бурда мешавад, агар хавфи ба азнавсуғуртакунӣ додашаванда тибқи шартномаи азнавсуғуртакунӣ амалкунанда пӯшонидани навад;

- азнавсуғуртакунӣ облигаторӣ (ҳатмӣ) тибқи шартнома амалӣ гардида, дар асоси он як шахс (ташкилоти азнавсуғуртакунӣ) мувофиқи маблағи муайянгардида, яъне мукофоти азнавсуғуртакунӣ (ҳаққи азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор мегардад, ки ҳиссаи хавфи муқарраршудаи шахси дигарро (ташкилоти суғуртакунӣ, азнавсуғурташавандаро) ба масъулияти худ гирад.

12. Ташкилотҳои суғуртавии ватанӣ дар ҳолати мавҷуд набудани ташкилотҳои азнавсуғуртакунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд на камтар аз 5 Ҷоизи хавфҳои аз рӯи шартномаҳои асосии суғурта дар ташкилотҳои азнавсуғуртакунии хориҷӣ қабулшударо, ки рейтинги баланди байналмилалӣ доранд, аз нав суғурта кунанд.

Моддаи 23. Суғуртаи ҷамъшаванда

1. Суғуртаи рух додани воқеаи муайян дар ҳаёти шахси суғурташуда ҳангоми ба вуқӯъ омадани ҳодисаи пешакӣ дарҷгардида амалисозии пардохти суғуртавиرو ба андозаи маблағи муқарраршуда пешбинӣ менамояд.

2. Суғуртаи ҳаёт бо иштироки суғурташаванда дар даромади сармоягузори ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) маҷмӯи намудҳои суғуртаи ҷамъшаванда мебошад, ки анҷомдиҳии пардохти суғуртавиرو бо маблағи қайдшуда ё пардохтҳои суғуртавиرو бо намуди нафақа ё аннуитет (рента) дар ҳолатҳои фавти шахси суғурташуда ё дар давоми зиндагии ӯ то ба охир расидани муҳлати суғурта ё то синну соли дар шартномаи суғурта муайянгардида ба он шарте, ки суғурташаванда (шахси суғурташуда, Ҷоидагиранда) дар Ҷоидаи дар натиҷаи Ҷаъолияти маблағгузорӣ, афзоиши маблағи суғуртавӣ ва воридшавии мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) иловагӣ ташкилоти суғуртавӣ бадастдоранда ширкат меварзад, пешбинӣ менамояд. Тартиби иштироки шахси суғурташуда (Ҷоидагиранда) дар даромаде, ки ташкилоти суғуртавӣ дар натиҷаи Ҷаъолияти сармоягузорӣ (маблағгузорӣ) ба даст меорад, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 24. Мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ)

1. Мукофоти суғуртави (ҳаққи суғуртави) -ро суғурташаванда бо пули миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, пардохт менамояд.

2. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи шартномаи суғуртаи ихтиёрий тибқи маблағи суғуртавӣ, ки суғурташаванда бо ташкилоти суғуртавӣ мувофиқа кардаанд, муайян карда мешавад.

3. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи суғуртаи ҳатмии давлатӣ бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

4. Андозаи мукофоти суғуртавӣ (ҳаққи суғуртавӣ) аз рӯи суғуртаи ҳатмӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ тибқи дастурамали тасдиқнамудаи ӯ барои ҳар як намуди мушаххаси суғуртаи ҳатмӣ, ки бо мақоми ваколатдори давлатӣ мувофиқа гардидааст, муайян карда мешавад.

5. Тартиби ҳисобкунӣ ва пардохти ҳаққи суғуртавиرو ҳангоми суғуртаи ихтиёрий ва ҳатмӣ ташкилоти суғуртавӣ бо розигии суғурташаванда дар асоси шартнома муқаррар менамояд.

6. Корфармоён - шахсони ҳуқуқӣ уҳдадоранд бо супориши кормандони худ, ки шартномаи суғуртаи ихтиёрии аз ҳодисаҳои нохуш ё ҳаётро бастаанд, аз ҳисоби музди меҳнати онҳо (даромадашон) ҳаққи суғуртавиرو нигоҳ дошта, ба суратҳисоби ташкилоти суғуртавӣ гузаронанд.

7. Ташкилоти суғуртавӣ ҳуқуқ дорад, ки ҳангоми зиёдшавии хавфи рух додани ҳодисаи суғуртавии объектҳои суғурташуда, бо розигии суғурташаванда андозаи ҳаққи суғуртавиرو баланд наояд, агар ҳудуди ҷадвали ҳаққи суғуртавӣ (тарифҳо) чунин имкониятро дода тавонад.

Моддаи 25. Тарифи суғуртавӣ

1. Тарифи суғуртавӣ ҳамчун меъёри андозаи ҳаққи суғуртавӣ мустақилона аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ бо назардошти объекти суғурта ва хусусияти хавфи суғуртавӣ муайян карда мешавад.

2. Ташкилотҳои суғуртавӣ уҳдадоранд тарифҳои суғуртавии аз лиҳози актуарӣ (иқтисодӣ) асоснокшударо, ки тибқи услуби баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ анҷом дода мешаванд, истифода намоянд.

3. Талабот нисбат ба услуби баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ, аз ҷумла ба таркиб ва мазмун, тарз ва принципҳои баҳисобгирии тарифҳои суғуртавӣ (андозаи тарифҳои асосӣ ва коэффитсиенти онҳо ё ифодаи ниҳоии коэффитсиентҳои нишондодашуда) аз рӯи намудҳои суғурта, нисбат ба тартиби истифодаи маълумоти омории аз рӯи намудҳои суғуртаро мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

БОБИ 4. ТАЪМИНИ УСТУВОРИИ МОЛИЯВИЮ ИҚТИСОДӢ ВА ПАРДОХТПАЗИРИИ ТАШКИЛОТҲОИ СУҒУРТАВӢ (АЗНАВСУҒУРТАКУНӢ)

Моддаи 26. Шартҳои таъмини устувории молиявию иқтисодӣ ва пардохтпазирии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Кафолатҳои таъмини устувории молиявӣ ва пардохтпазирии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) тарифҳои суғуртавии аз ҷиҳати иқтисодӣ асоснокшуда, захираҳои суғуртавии кофӣ барои иҷрои уҳдадориҳо (оид ба суғуртакунӣ, суғуртаи муштарак, азнавсуғуртакунӣ ва суғуртаи мутақобила), маблағҳои худӣ (сармоя), азнавсуғуртакунӣ мебошанд.

2. Маблағҳои худии (сармояи) ташкилотҳои суғуртавӣ ва азнавсуғуртакунӣ (ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила) сармояи оинномавӣ, сармояи захиравӣ, сармояи иловагӣ, фонди ҳавасмандгардонӣ, инчунин ғоидаи тақсимнашударо дар бар мегиранд.

3. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бояд маблағҳои худиро (сармояро) дар асоси шартҳои гуногуншаклӣ, бозоргирӣ, баргардонӣ ва даромаднокӣ сармоягузорӣ (маблағгузорӣ) намоянд.

4. Мақоми назорати суғуртавӣ вобаста ба тахассуси ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва хусусияти шартҳои намудҳои суғурта, номгуӣ дороии барои сармоягузорӣ иҷозатдодашуда, инчунин тартиби сармоягузори маблағҳои захираҳои суғуртавиеро, ки талаботи пешбинишударо ба эмитентҳои коғазҳои қиматнок ё барориши коғазҳои қиматнок, ба таркиби дороие, ки ҷойгиршавии маблағҳои худӣ дар он иҷозат дода шудааст, муқаррар менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

5. Сармоягузори маблағҳои худӣ аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) мустақилона ё ба тарзи додани қисми маблағҳо ба идоракунии ба боварӣ асосёфтаи ташкилоти идоракунанда анҷом дода мешавад.

6. Ташкилотҳои суғуртавӣ ва азнавсуғуртакунӣ (ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобила) бояд дорои сармояи (фонди) оинномавии ҳадди ақалли пурра бо пули миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохтшуда бошанд, ки андозаи онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

7. Ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадоранд талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазириро дар қисмати ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ, тартиб ва шартҳои сармоягузори (маблағгузори) маблағҳои худӣ (сармоя) ва маблағҳои захираҳои суғуртавӣ, таносуби меъёрии маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои қабулкарда, инчунин дигар талаботро, ки Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар кардаанд, риоя намоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

8. Тартиби ҳисобкунии таносуби меъёри маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои қабулнамудаи (аз ҷумла, муайянсозии нишондиҳандаҳои барои чунин ҳисобкунӣ истифодашаванда) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

9. Дар ҳолати аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) риоя нагардидани таносуби меъёри маблағҳои худӣ (сармоя) ва уҳдадориҳои ба зиммагирифта ташкилоти мазкур уҳдадор аст, ба мақоми ваколатдори давлатии назорати суғуртавӣ нақшаи солимгардонии вазъи молиявино пешниҳод намояд, ки нисбат ба он талаботи мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар мегардад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 27. Захираҳои суғуртавӣ

1. Барои таъмини иҷрои уҳдадориҳо оид ба суғуртакунӣ, азнавсуғуртакунӣ ва суғуртаи мутақобила ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) захираҳои суғуртавино ташкил медиҳанд.

2. Ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ бо мақсади анҷомдиҳии пардохтҳои суғуртавии (ҷубронҳои суғуртавии) минбаъда аз рӯи шартномаҳои суғуртакунӣ, азнавсуғуртакунӣ ва иҷрои амалҳои дигар тибқи шартномаҳои мазкур (уҳдадориҳои суғуртавӣ) бояд ба арзёбии актуарии уҳдадориҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) асос ёбад.

3. Ташкилоти суғуртавӣ уҳдадор аст маблағҳои захиравии суғуртавино бо шартҳои диверсификатсия, бозоргирӣ, баргардонӣ ва даромаднокӣ бо тартиби тасдиқнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ сармоягузорӣ ё бо тарзи дигар ҷойгир намояд. Ташкилотҳои суғуртавӣ ҳуқуқ надоранд маблағҳои захиравии суғуртавино барои сармоягузории векселҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ҷойгир намоянд ва аз ҳисоби маблағҳои захиравии суғуртавӣ қарз диҳанд.

4. Сармоягузории маблағҳои захиравии суғуртавино ташкилотҳои суғуртавӣ мустақилона ё бо роҳи додани қисми маблағҳо ба идоракунии ба боварӣ асосёфтаи ташкилоти идоракунанда анҷом медиҳанд.

5. Ташаккулёбии захираҳои суғуртавӣ аз ҷониби ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо тартиб ва меъёрҳои тарҳи ҳиссаҷудокуниҳо ба фондҳои захиравии суғуртавии муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

6. Маблағҳои захираҳои суғуртавӣ танҳо барои иҷрои уҳдадориҳои суғуртавӣ истифода мегарданд.

Моддаи 28. Интиқоли портфели суғуртавӣ

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) метавонад ва дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадор аст уҳдадориҳоро аз рӯи шартномаҳои суғурта (портфели суғуртавӣ) ба як ё якчанд ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ба истиснои ҷамъиятҳои суғуртавии мутақобилаи ба талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ ҷавобгӯ, бо назардошти уҳдадориҳои азнавқабулшуда ва дорои иҷозатнома оид ба амалисозии намудҳои суғурта, ки аз рӯи онҳо портфели суғуртавӣ (ивази ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) интиқол дода мешавад, супорад.

2. Пурра ё қисман интиқол намудани портфел бе розигии пешакии мақоми назорати суғуртавӣ ба ҷо оварда намешавад. Ҳангоми интиқол намудани портфели суғуртавӣ ва гузашт намудани созишнома ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунӣ) дигар ҳуқуқи суғурташавандагон набояд халалдор гардад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

3. Ба таркиби портфели суғуртавии интиқолшаванда дохил мешаванд:

- уҳдадориҳо аз рӯи шартномаҳои суғурта, ки ба захираҳои суғуртавии ташаккулёфта мувофиқ мебошанд;
- дороие, ки барои пӯшонидани захираҳои суғуртавии ташаккулёфта қабул гардидааст.

4. Асосҳои интиқоли портфели суғуртавӣ ба ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) чунин мебошанд:

- бозхонди иҷозатномаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) барои амалӣ намудани фаъолияти суғуртавӣ бо ташаббуси мақоми назорати суғуртавӣ (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*);

- риоя нашудани талаботи муқарраргардидаи устувори молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни), ки ба бадшавии вазъи молиявии он оварда мерасонад, агар интиқоли портфели суғуртавӣ бо нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) пешбинӣ шуда бошад;

- қабули қарор аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) оид ба азнавташкилкунӣ ё барҳамдиҳӣ;

- қабули қарор аз тарафи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) оид ба ихтиёран рад кардани амалисозии фаъолияти суғуртавӣ ё намудҳои алоҳидаи суғуртакуни;

- асосҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

5. Интиқоли портфели суғуртавӣ дар асоси шартнома оид ба интиқоли портфели суғуртавии байни ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ ва ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) қабулқунандаи портфели суғуртавӣ басташуда, инчунин санади қабулу интиқоли портфели суғуртавӣ анҷом дода мешавад. Талабот ба мазмуни шартнома ва санади қабулу интиқоли зикргардида аз ҷониби мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар карда мешавад (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

6. Ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ дар сомонҳои худ хабарномаҳо оид ба мақсади интиқолдиҳии портфели суғуртавӣ ҷойгир менамояд, инчунин ин хабарномаҳо дар нашрияҳои муайяннамудаи мақоми назорати суғуртавӣ нашр менамояд (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

7. Рад кардани ивазкунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунии) ба қатъшавии пеш аз муҳлати шартномаи суғуртавӣ ва ба суғурташаванда баргардонидани қисми мукофоти суғуртавии (ҳаққи суғуртавии) мутаносибан ба фарқи байни муҳлати шартномаи суғурта басташуда ва муҳлате, ки дар давоми он шартномаи мазкур амал кардааст ё ба пардохти маблағи харидашаванда аз рӯи шартномаи суғуртаи ҳаёт анҷом меёбад.

8. Ташкилоти суғуртавие (азнавсуғуртакуние), ки портфели суғуртавиرو қабул менамояд, уҳдадор аст:

- санҷиши мутобиқати шартномаҳои суғуртавиرو ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқи уҳдадориҳои қабулнамудаи ташкилоти мазкур аз рӯи шартнома оид ба интиқоли портфели суғуртавӣ ташкил намояд;

- ба ташкилоти суғуртавии (азнавсуғуртакунии) интиқолдиҳандаи портфели суғуртавӣ маълумотро дар бораи фаъолият ва вазъи молиявии худ пешниҳод намояд;

- ба ташкилотҳои азнавсуғуртакуни оид ба ивазкунии азнавсуғурташаванда дар шартномаҳои азнавсуғуртакунии аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуни) басташуда, ки интиқолдиҳандаи

портфели суғуртави аст ва ба зиммаи ташкилоти қабулқунанда гузаштани иҷрои уҳдадориҳои шартномаҳои суғуртавии дар портфели суғуртавии интиқолшуда дохил гардидаанд, хабар медиҳад;

- амалиёти дигарро, ки аз шартнома оид ба интиқолдиҳии портфели суғуртави бармеояд, иҷро менамояд.

Моддаи 29. Баҳисобгирӣ ва ҳисобот

1. Ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) баҳисобгирии муҳосибавӣ, ҳисоботи муҳосибавӣ (молиявӣ), ҳисоботи оморӣ, инчунин ҳисоботи дигари барои амалисозии назорат дар соҳаи фаъолияти суғуртави зарурро (минбаъд - ҳисобот бо тартиби назорат) анҷом медиҳанд.

2. Дар ҳисобот бо тартиби назорат маълумоти зерин дарҷ мегарданд:

- таносуби меъёрии маблағҳои худии (сармояи) ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ва уҳдадориҳои қабулгардида;
- таркиб ва андозаи захираҳои суғуртавии ташаккулефта ва натиҷаҳои тағйирёбии онҳо;
- таркиб ва сохтори дороие, ки дар он маблағҳои худии (капитали) ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҷойгир шудаанд;
- таркиб ва сохтори дороие, ки дар он маблағҳои захираҳои суғуртавии ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҷойгир шудаанд;
- амалиёт оид ба азнавсуғуртакуни бо нишон додани маълумот дар бораи азнавсуғурташаванда ва ташкилоти азнавсуғуртакуни;
- сохтори натиҷаи молиявии фаъолияти ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни) аз рӯи намудҳои алоҳидаи суғуртакуни;
- ҳаёати саҳмдорон (иштирокчиён) ва ҳиссаи онҳо дар сармояи оинномавии ташкилоти суғуртави (азнавсуғуртакуни);
- маълумоти дигаре, ки бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии мақоми назорати суғуртави пешбинӣ гардидааст ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

3. Талаботи баҳисобгирии муҳосибии амалиёт оид ба суғуртакуни, суғуртаи муштарак, азнавсуғуртакуни ва суғуртаи мутақобила (аз ҷумла хусусиятҳои истифодаи нақшаи ҳисобҳои баҳисобгирии муҳосибӣ), инчунин хусусиятҳои ташаккулебии маълумоти дар ҳисоботи муҳосибии (молиявии) ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) кушодашаванда, аз ҷумла, намунаҳои шаклҳои ҳисоботҳои муҳосибӣ (молиявӣ) бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар мегарданд.

4. Ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҳисоботи оморӣ ва ҳисобот оид ба назоратро аз рӯи шакл ва тартиби аз ҷониби мақоми назорати суғуртави муқарраршуда таҳия менамоянд ва ин ҳисоботҳо ба мақоми ваколатдори давлатии назорати суғуртави пешниҳод мегарданд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

5. Ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) ҳисоботҳои муҳосибиро (молиявиро) мутақобил қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мураттаб месозанд.

6. Брокерҳои суғуртави ҳисоботҳои омори аз рӯи шакл ва бо тартибе, ки мақоми назорати суғуртави муқаррар кардааст, таҳия намуда, онҳоро ба мақоми ваколатдори давлатии назорати суғуртави пешниҳод менамоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

7. Шарт ва шакли пешниҳоди ҳисоботҳои ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) ва брокерҳои суғуртави дар шакли ҳуҷҷатҳои электронӣ ва таносуби назоратии нишондиҳандаи онро мақоми назорати суғуртави муқаррар намуда, ба маълумоти ташкилотҳои суғуртави (азнавсуғуртакуни) ва брокерҳои суғуртави на дертар аз рӯзи охири

давраи ҳисоботи дахлдор бо роҳи ҷойгир намудани маълумоти мазкур дар сомонаи расмии худ анҷом медиҳад (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2018 № 1487*).

8. Ташкилоти болоии суғуртавии гурӯҳҳои суғуртавӣ уҳдадор аст ба мақоми назорати суғуртавӣ ҳисобот оид ба тартиби назоратро дар асоси муттаҳидгардонӣ аз рӯи шакл, тартиб ва дар муҳлате, ки онҳоро мақоми ваколатдори давлатии назорати суғуртавӣ муқаррар кардааст, пешниҳод намояд (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2018 № 1487*).

9. Мақоми назорати суғуртавӣ дар сомонаи расмии худ маълумоти маҷмӯӣ оид ба фаъолият ва ҳисоботи субъектҳои фаъолияти суғуртавиرو ҷойгир менамояд (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 30. Назорати дохилӣ

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст низоми назорати дохилии таъминкунандаи ноилшавӣ ба мақсадҳои зеринро ташкил кунад:

- самаранокӣ ва натиҷагирӣ (аз ҷумла, безарарӣ) фаъолияти молиявӣ ҳоҷатидорӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳангоми иҷро намудани амалиёти суғуртавӣ ва амалиёти дигар;

- самаранокӣ идоракунии дороиҳо, аз ҷумла таъмини ҳифзи онҳо, маблағҳои худӣ (сармоя), захираҳои суғуртавӣ ва уҳдадориҳои дигари ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- самаранокӣ идоракунии хавфҳои ташкилоти суғуртавӣ ва азнавсуғуртакунӣ (ошкорсозӣ, арзёбии хавфҳо, муайянсозии дараҷаи кофӣ хавфҳои базиммагирӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), чораҷӯӣ оид ба нигоҳдори сатҳи хавфҳо, ки ба устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) таҳдид намекунад);

- боэътимодӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисоботҳои муҳосибӣ (молиявӣ), ҳисоботи оморӣ, ҳисобот оид ба тартиби назорат, таҳия ва пешниҳоди саривақтии чунин ҳисобот;

- риояи қоидаҳои одоб, принципҳои касбият ва салоҳиятноки аз ҷониби кормандони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- муқовимат ба қонунгардонӣ (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2019 № 1573*).

2. Мутобиқи ваколатҳои муайяннамудаи ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва ҳуҷҷатҳои дохилии ташкилию фармоиши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) назорати дохилро анҷом медиҳанд:

- мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- сармуҳосибӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) (муовинони ӯ);

- аудитори дохилии (хадамоти аудити дохилии) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- шахси мансабдор, сохтори таркибии барои риояи қоидаҳои назорати дохилӣ ва татбиқи барномаҳо оид ба амалисозии онҳо масъул, ки тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи муқовимат ба қонунгардонӣ (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом" таҳия гардидаанд (*Қонуни ҶТ аз 2.01.2019 № 1573*);

- актуарий;

- кормандон ва сохторҳои таркибии дигари ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) мутобиқи ваколатҳои бо ҳуҷҷатҳои дохилии ташкилию фармоиши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) муайянгардида.

Моддаи 31. Аудити дохилӣ

1. Бо мақсади таъмини сатҳи зарурии боэътимодии назорати дохилӣ, арзёбии самараи он ва санҷиши мутабиқати фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, қоида ва стандартҳои иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба муқаррароти ҳуҷҷатҳои дохилии ташкили фармоишӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аудити дохилиро ташкил намуда, бо ин мақсад шахси мансабдорро таъин менамояд ва ӯ сохтори таркибиро таъсис медиҳад.

2. Бо мақсади таъсиси аудити дохилӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) низомнома дар бораи ташкил ва амалисозии аудити дохилиро тасдиқ менамояд, ки он иборат аст аз:

- мақсад ва вазифаҳои аудити дохилӣ;
- объектҳои аудити дохилӣ мутабиқи шаклҳои идоракунии хавфҳои ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);
- шаклу усулҳои аудити дохилӣ;
- тартиби амали аудитори дохилӣ, хадамоти аудити дохилӣ ҳангоми ошкорсозии норасоиву камбудӣҳо дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);
- таркиби ҳисобот оид ба натиҷаҳои санҷишҳои гузаронидашуда, шаклу тартиби пешниҳоди он;
- тартиби амалисозии назорат (аз ҷумла, гузаронидани санҷишҳои такрорӣ) оид ба андешидани тадбирҳо ҷиҳати бартараф намудани норасоиву камбудӣҳои ошкоркардаи аудитори дохилӣ, хадамоти аудити дохилӣ дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);
- тартиби иттилоотонии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, аъзои ҷамъияти суғуртакунии мутақобила доир ба норасоӣҳои аз ҷониби мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ роҳдодашуда, ҳангоми қабули қарорҳо оид ба масъалаҳои мансуб ба салоҳияти маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиён) ташкилоти суғуртавӣ, инчунин маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила;
- ваколат, ҳуқуқ ва уҳдадориҳои аудитори дохилӣ, хадамоти аудити дохилӣ;
- шакл ва тартиби арзёбии хавфҳо ва самараноки идоракунии хавфҳо;
- тартиби амалӣ намудани арзёбии мақсаднок ва босамар будани амалиёт ва муомилоти анҷомёбанда;
- шакл ва тартиби амалӣ намудани санҷиши таъмини нигоҳдории дорой;
- шакл ва тартиби иштирок дар гузаронидани таҳлили ҳолати молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);
- муқаррароти дигаре, ки ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳолифат намеkunанд.

3. Низомнома дар бораи аудити дохилиро Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ ӯ дар ҳолати набудани он, маҷлиси умумии саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила тасдиқ менамояд.

4. Аудитори дохилӣ ва роҳбари хадамоти аудити дохилӣ дар асоси қарори Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ, раёсати ҷамъияти суғуртаи мутақобила ба вазифа таъин ва аз вазифа озод мегарданд ва ба Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ, маҷлиси умумии аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошанд ӯ дар ҳолати мавҷуд набудани Шӯрои директорони (Шӯрои назоратии) ташкилоти суғуртавӣ дар асоси қарори маҷлиси умумии саҳмдорони

(иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ ба вазифа таъин ва аз вазифа озод гардида, ба маҷлиси умумии шахмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ тобеъ ва ҳисоботдиҳанда мебошанд.

5. Ба шахси ба вазифаи аудитори дохилӣ ё роҳбари хадамоти аудити дохилӣ таъиншуда дар ду (чанд) вазифа кор кардан иҷозат дода намешавад.

6. Аудитори дохилӣ ва роҳбари хадамоти аудити дохилӣ метавонанд ба ҳайати комиссияи санҷиши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) шомил гарданд.

7. Аудитори дохилӣ, роҳбар ва кормандони хадамоти аудити дохилӣ, ки пештар вазифаҳоро дар сохторҳои дигари таркибии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ишғол менамуданд, метавонанд баъд аз гузаштани дувоздаҳ моҳ аз рӯзи хотимаёбии кор дар ин сохторҳои таркибӣ дар санҷиши фаъолияти сохторҳои мазкур ширкат варзанд.

8. Аудитори дохилӣ, хадамоти аудити дохилӣ ваколатҳои зеринро амалӣ менамоянд:

- санҷиш ва таъмини самараи фаъолияти низоми назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- санҷиши мутобиқати фаъолияти ташкилоти суғуртавино (азнавсуғуртакунино) ба қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, қоидаҳо ва стандартҳои иттиҳодияҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ҳуҷҷатҳои таъсисӣ ва дохилии ташкилифармоиши ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- санҷиши риояи қоидаҳои назорати дохилӣ ва татбиқи барномаҳои амалисозии он аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом" таҳия гардидаанд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#));

- санҷиши эътимодноӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисобот ё маълумоти дигари дархостшаванда ва пешниҳоди саривақтии он аз ҷониби сохторҳои таркибии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) (аз ҷумла, муассисаҳои мустақил) ба мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва шахмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- таҳлили сабабҳои роҳ додан ба камбудиву норасоиҳо дар натиҷаи санҷиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ошкоргардида;

- додани тавсия оид ба пешгирии камбудиву норасоиҳо, ки дар натиҷаи санҷиши қаблии фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) камбудиву норасоиҳои ба ин монанд ошкор гардида буданд;

- арзёбии хавфҳо ва самаранокии идоракунии онҳо;

- амалисозии арзёбии мақсаднок ва босамари амалиёту муомилот;

- амалисозии санҷиши таъмини нигоҳдории дорой;

- ширкат дар таҳлили вазъи молиявии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва таҳияи номгӯи чорабинӣ оид ба пешгирӣ аз муфлисшавӣ;

- мувофиқасозии ҳисоботҳо, аз ҷумла ҳисоботҳои фосилавӣ оид ба иҷрои ҳар як чорабинӣ, ки тибқи нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пешбинӣ гардидааст;

- амалисозии санҷиши эътимодноӣ, пуррагӣ, воқеияти ҳисоботу маълумотҳо бо назардошти нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва ҳисоботҳо, аз ҷумла ҳисоботҳои фосилавӣ оид ба иҷрои ҳар як чорабини бо нақшаи барқарорсозии пардохтпазирии

ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) пешбинишуда ба мақоми назорати суғуртавӣ ва мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, инчунин назорати пешниҳоди саривақтии онҳо (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

9. Аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ ҳуқуқ доранд:

- санчиши ҳама самтҳои фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), аз ҷумла филиалҳо ва воҳиди дигари мустақил ва кормандони ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) амалӣ намоянд;

- аз роҳбарон ва кормандони ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва сохтори таркибии он ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумоти барои амалисозии ваколатҳои худ зарурро гиранд;

- ба ҳамаи ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумотҳо, аз ҷумла ба файлҳои компютери иттилоотӣ, бе ҳуқуқи ворид намудани тағйирот ба онҳо дастрасӣ дошта бошанд.

10. Аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ уҳдадоранд:

- нигоҳдорӣ ва баргардонидани ҳуҷҷатҳо, мавод ва маълумоти аз воҳидҳои сохтории ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) гирифта ро таъмин намоянд;

- ҳангоми амалисозии ваколатҳои худ махфияти маълумоти гирифта ро риоя намоянд;

- оид ба ҳамаи ҳолатҳои норасоӣ ва камбудӣҳо, ки дар натиҷаи санчиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ошкор гардидаанд, мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), мақоми дастҷамъии иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва роҳбари воҳиди сохтории ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) огоҳ намоянд;

- назоратро оид ба андешидани тадбирҳо ҷиҳати бартараф намудани норасоиву камбудӣҳои ошкоргардида, риояи чораҳои тавсиянамудаи аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ бо мақсади пешгирии содир накардани норасоӣ ва камбудӣҳои ба ин монанд дар фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) амалӣ намоянд.

11. Аз натиҷаи санчишҳои гузаронидашуда аудитори дохилӣ ва хадамоти аудити дохилӣ ҳисоботҳои семоҳа тартиб дода, ба мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва ҳисоботҳои солонаро ба маҷлиси умумии ҳарсолаи саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавӣ, аъзои ҷамъияти суғуртаи мутақобила пешниҳод менамоянд. 12. Ҳисоботҳои зикршуда дар баробари маълумот оид ба норасоиву камбудӣҳои дар натиҷаи санчиши фаъолияти ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ошкоргардида ва дар бораи оқибатҳои онҳо маълумоти ҷараёни бартарафсозии норасоиву камбудӣҳои қаблан ошкоргардидаро доро мебошанд.

13. Дар ҳолати ошкор гардидани норасоӣҳо аз рӯи натиҷаи санчӣш, дар шакли қабули қарор аз ҷониби мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ оид ба масъалаҳои ба салоҳияти маҷлиси умумии саҳмдорон (иштирокчиён) мансуб, аудитори дохилӣ, роҳбари хадамоти аудити дохилӣ дар шакли хаттӣ саҳмдорони (иштирокчиёни) ташкилоти суғуртавиرو, ки зиёда аз як ҶОИИ саҳмияҳоро доро мебошанд (ҳиссаи иштирок дар сармояи оинномавии ташкилоти суғуртавӣ), на дертар аз понздаҳ рӯз аз лаҳзаи ошкор гардидани ҷунин норасоӣҳо хабар медиҳанд.

14. Бо дархости мақоми назорати суғуртавӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст ҳисоботҳои аудити дохилӣ ва (ё) хадамоти аудити дохилиро дар муҳлати муқарраргардида пешниҳод намояд (*Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487*).

Моддаи 32. Аудити ҳатмӣ ва нашри ҳисоботи муҳосибии (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ)

1. Ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҳатман таҳти санҷиши аудитӣ қарор дода мешавад.

2. Ташкилоти аудитӣ аз рӯи натиҷаи аудити ҳатмии ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст ҳулосаи аудитӣ оид ба ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) тартиб диҳад, ки он бояд дорои ғаслҳо оид ба иҷрои талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ки Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии қабулнамудаи мақоми назорати суғуртавӣ муқаррар намудааст ва самарай ташкили низоми назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бошад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

3. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба мақоми назорати суғуртавӣ ҳулосаи дар қисми 2 моддаи мазкур нишондодаро якҷоя бо ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солона пешниҳод менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

4. Ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) на дертар аз 1 июли соли навбатии баъд аз соли ҳисоботӣ якҷоя бо ҳулосаи дар қисми 2 моддаи мазкур нишондодашуда нашр мегардад.

5. Ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) он вақт нашргардида ҳисобида мешавад, агар дар сомонаи расмӣ ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ҷойгир ё дар воситаҳои ахбори омма, ки дастраси шахсони манфиатдори ин ҳисобот мебошанд, нашр шуда бошад.

6. Маълумот дар бораи наشري ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) аз ҷониби ҳуди ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ба мақоми назорати суғуртавӣ бо тартиби аз тарафи мақоми мазкур муқарраргардида пешниҳод мегардад ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

7. Ҳулосаи аудитӣ оид ба бозътимодии ҳисоботи муҳосиби (молиявии) солонаи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), иҷро гардидани талаботи устувории молиявӣ ва пардохтпазирӣ аз ҷониби ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва дар бораи самарай ташкили низоми назорати дохилии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) якҷоя бо ҳисоботи мазкур нашр карда мешавад.

БОБИ 5. ТАНЗИМ ВА НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ ҶАЪОЛИЯТИ СУҒУРТАВӢ

Моддаи 33. Вазифаҳои танзими давлатии ҷаъолияти суғуртавӣ

1. Вазифаҳои асосии танзими давлатии ҷаъолияти суғуртавӣ чунин мебошанд:

- таъсис ва нигоҳдории низоми суғуртавии устувор дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташаккули инфрасохтори бозори суғурта;
- танзими бозори суғурта ва назорат аз рӯи ҷаъолияти суғуртавӣ;
- ҳимояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии суғурташавандагон, шахсони суғурташуда ва ғоидагирандагон;
- вазифаҳои дигаре, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи суғурта муайян намудааст.

2. Сиёсати давлатиро дар соҳаи суғурта мақоми дахлдори ваколатдори давлатӣ амалӣ ва назорати ҷаъолияти суғуртавиرو мақоми назорати суғуртавӣ таъмин менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

Моддаи 34. Назорати фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта
(Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487)

1. Назорати фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта (назорати суғуртавӣ) бо мақсади аз ҷониби онҳо риоя намудани қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта, огоҳкунӣ ва аз ҷониби иштирокчиён риоя накардани муносибатҳо, ки бо Қонуни мазкур ва қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта танзим гардидаанд, таъмини ҳимояи ҳуқуқҳо, манфиатҳои қонунии суғурташавандагон, шахсони дигари манфиатдор ва давлат, рушди босамараи бозори суғурта амалӣ карда мешавад (Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487).

2. Назорати суғуртавӣ дар асоси принципҳои қонуният, ошкорбаёнӣ ва ягонагии ташкилӣ амалӣ мегардад.

3. Назорати суғуртави́ро Бонки миллии Тоҷикистон амалӣ менамояд (Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487).

4. Мақоми назорати суғуртавӣ иттилооти зеринро дар матбуоти муайян нашр ва (ё) дар сомонаи худ ҷойгир менамояд (Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487):

- тавзеҳоти масъалаҳои мансуб ба вазифаҳои мақоми ваколатдори назорати суғуртавӣ (Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487);

- маълумот аз Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта, Феҳристи иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта;

- санадҳо оид ба маҳдудкунӣ, боздоштан ё аз нав ба расмӣ даровардани иҷозатнома барои амалисозии фаъолияти суғуртавӣ;

- санадҳои бозхонди иҷозатнома оид ба амалисозии фаъолияти суғуртавӣ;

- маълумоти дигар оид ба масъалаҳои санҷиш ва назорат дар бораи фаъолияти суғуртавӣ;

- санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи фаъолияти суғуртавӣ.

5. Назорати суғуртавӣ инҳоро дар бар мегирад:

- иҷозатномадиҳӣ ба фаъолияти иштирокчиёни касбии бозори суғурта ва пешбурди Феҳристи ягонаи давлатии иштирокчиёни касбии бозори суғурта, Феҳристи иттиҳодияҳои иштирокчиёни касбии бозори суғурта;

- назорати риояи қонунгузорӣ дар соҳаи суғурта бо роҳи гузаронидани санҷиш ва ҳангоми зарурат гузаронидани санҷиши таъхирнопазири субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- додани ҳулосаҳо барои бақайдгирии давлатии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ);

- мувофиқасозӣ бо мақсади зиёд намудани андозаи сармояи оинномавии ташкилотҳои суғуртавӣ аз ҳисоби маблағҳои сармоягузориҳои хориҷӣ барои бо иштироки сармоягузорони хориҷӣ амалӣ намудани муомилот оид ба бегонакунии саҳмияҳои (ҳиссаҳо дар сармояҳои оинномавии) ташкилотҳои суғуртавӣ, барои кушодани намояндагӣҳои ташкилотҳои хориҷии суғуртавӣ, азнавсуғуртакунӣ, брокерӣ ва ташкилотҳои дигаре, ки фаъолияти суғуртави́ро амалӣ менамоянд, инчунин барои кушодани филиалҳои ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бо сармоягузориҳои хориҷӣ;

- қабули қарор дар бораи таъин намудани маъмурияти муваққатӣ оид ба боздошт ва маҳдудкунии ваколатҳои мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ дар ҳолатҳо ва бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

6. Субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ уҳдадоранд:

- талаботи қонунгузори́ро дар соҳаи суғурта риоя намоянд;

- ҳисоботҳои муқарраргардида оид ба фаъолият, маълумот оид ба вазъи молиявӣ, инчунин ҳуҷҷатҳо ва маълумотро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намоянд;

- таъиноти мақоми назорати суғуртавӣ дар хусуси бартаарафсозии риоя накардани қонунгузори дар соҳаи суғуртаро иҷро намуда, маълумоту ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи иҷро гаштани онро дар муҳлатҳои муқарраргардида пешниҳод намоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));

- аз рӯи дархости мақоми назорати суғуртавӣ дар муҳлатҳои муқарраргардидаи ин дархостҳо маълумот ва ҳуҷҷатҳои барои амалисозии назорати суғуртавӣ зарур, аз ҷумла ҳуҷҷатҳоро оид ба вазъи молиявии худ пешниҳод намоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));

- ба мақоми назорати суғуртавӣ нусхаи ҳуҷҷатҳои таъсисии филиалҳо ва намоёндагӣҳое, ки берун аз макони ҷойгиршавии субъекти фаъолияти суғуртавӣ ҷойгиранд, бо нишон додани суроғаи (маҳалли ҷойгиршавии) онҳо, инчунин нусхаи ҳуҷҷатҳое, ки ваколатҳои роҳбарони онҳоро тасдиқ менамояд, пешниҳод намоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));

- ҳуҷҷатҳои номзадҳои ба мансабҳои роҳбар ва сармуҳосиби субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ таъиншавандаро ба мақоми назорати суғуртавӣ барои мувофиқа пешниҳод намоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#));

- ба мақоми ваколатдор оид ба муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва маблағгузориҳои терроризм тибқи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом" доир ба ҳама гуна аҳд ва амалиёти шубҳанок оид ба анҷом додани пардохти суғурта ё гирифтани он иттилоъ диҳанд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2019 № 1573](#)).

7. Бо мақсади сари вақт ошкор намудани хавфҳои пардохтнопазирии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ мақоми назорати суғуртавӣ бо тартиби муқарраргардида мониторинги фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавиноро бо истифодаи нишондиҳандаҳои молиявӣ (коэффитсиентҳо), ки тавсифкунандаи вазъи молиявии субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ ва устувориҳои онҳо нисбати омилҳои хавфҳои дохилӣ ва берунӣ мебошанд, амалӣ менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

8. Мониторинги фаъолияти субъектҳои фаъолияти суғуртавино мақоми назорати суғуртавӣ дар асоси принципҳои мустақилият, воқеият, истифодабарии қоидаҳои ягонаи муқарраркунандаи талабот ба субъектҳои фаъолияти суғуртавӣ, маҷмӯӣ, фаврият ва асосноккунии арзёбии фаъолияти онҳо амалӣ менамояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

Моддаи 35. Пешгирии фаъолияти инҳисорӣ ва рақобати носолим дар бозори суғуртавӣ

Пешгирӣ, маҳдудкунӣ ва бартаарафсозии фаъолияти инҳисорӣ ва рақобати носолимо дар бозори суғуртавӣ мақоми ваколатдори давлатии зиддиинҳисорӣ дар якҷоягӣ бо мақоми назорати суғуртавӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фаъолияти зиддиинҳисорӣ таъмин менамоянд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

Моддаи 36. Мақомоти идоракунии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуний)

1. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакуний) бо тартиби ҳатмӣ мақоми идоракуниро ташкил медиҳад, ки он аз мақоми идоракуний, мақоми иҷроия ва назоратӣ иборат аст.

2. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), новобаста ба шаклҳои ташкилию ҳуқуқии худ, уҳдадор аст дорои мақомоти идоракунии, сармуҳосибӣ, роҳбари аудити дохилӣ ва актуарии масъул бошад, ба истисноӣ ҳолатҳои мавҷудияти шартномаи басташуда бо шахси муносиб оид ба ваколатдихии вазифаҳои суғуртавӣ, ки бо Қонуни мазкур ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар асоси он аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ қабулгардида пешбинӣ гардидааст.

Моддаи 37. Талаботи тахассусӣ ва дигар талаботе, ки ба роҳбарони ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва брокери суғуртавӣ пешниҳод карда мешаванд

1. Роҳбарони (аз ҷумла шахсе, ки вазифаи роҳбари ягонаи мақоми иҷроия, роҳбари мақоми дастҷамъонаи иҷроияро амалӣ менамояд) субъекти фаъолияти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ бояд забони давлатиро донад, дорои таҳсилоти олии иқтисодӣ ё молиявӣ бошанд, ки он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳуҷҷати тасдиқкунанда дар бораи таҳсилоти олии эътироф шудааст ва дорои собиқаи кори на кам аз ду сола ба сифати роҳбари воҳиди субъекти фаъолияти суғуртавӣ ё дигар ташкилоти молиявӣ бошанд.

2. Сармуҳосибии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), ҷамъияти суғуртаи мутақобила ва брокери суғуртавӣ ба талаботе, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, мутабиқат карда, забони давлатиро донад, собиқаи кори на камтар аз ду сол аз рӯи ихтисос дар ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё дигар ташкилоти молиявӣ дошта бошад.

3. Аудитори дохилӣ ва роҳбари хадамоти аудити дохилӣ бояд забони давлатиро донад, таҳсилоти олии иқтисодӣ, молиявӣ ё ҳуқуқшиносӣ, ки бо ҳуҷҷати тасдиқкунандаи таҳсилоти олии мазкур дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф шудааст ва собиқаи кори на камтар аз ду сол аз рӯи ихтисос дар ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ), дигар ташкилоти молиявӣ ё аудиторӣ дошта бошад.

4. Ба вазифаи аудитори дохилӣ ва роҳбари хадамоти аудити дохилӣ шахсони зерин таъин шуда наметавонанд, агар онҳо:

- вазифаи роҳбари ягонаи мақоми иҷроия, сармуҳосибии ташкилоти суғуртавиرو (азнавсуғуртакуниро) ба уҳда дошта бошанд ва ё ба ҳайати мақоми иҷроияи дастҷамъии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) давоми ду сол пеш аз таъин шуданашон ба вазифаи аудитори дохилӣ ва роҳбари хадамоти аудити дохилӣ шомил бошанд;

- сарҳдори (иштирокчиӣ) ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) бошанд;

- бо роҳбари ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ё бо шахсе, ки роҳбари ягонаи мақоми иҷроияи ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) мебошад ё ба ҳайати Шӯрои директорон (Шӯрои назоратӣ) ё мақоми иҷроияи дастҷамъии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) шомил буда ё бо сармуҳосибии ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) муносибатҳои хешутабории наздик дошта бошанд.

5. Роҳбарон (аз ҷумла, роҳбари ягонаи мақоми иҷроия) ва сармуҳосибии субъекти фаъолияти суғуртавӣ - шахси ҳуқуқӣ бояд дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ истиқомат кунанд.

6. Ташкилоти суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) уҳдадор аст, ки дар шакли хаттӣ мақоми назорати суғуртавиرو оид ба таъин ба вазифа ва аз вазифа озод кардани шахсони дар қисмҳои 1, 2 ва 3 ҳамин модда зикргардида дар давоми на дертар аз даҳ рӯзи кори баъд аз рӯзи қабули чунин қарор оғох намояд ([Қонуни ҚТ аз 2.01.2018 № 1487](#)).

Моддаи 38. Андозбандии ғаёолияти суғуртави

Андозбандии ғаёолияти суғуртави мутобиқи талаботи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

БОБИ 6. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВИ

Моддаи 39. Баррасии баҳсҳо

Баҳсҳо вобаста ба ғаёолияти суғуртави бо тартиби судӣ ҳал карда мешаванд.

Моддаи 40. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 41. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ғаёолияти суғуртави"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2010, № 681 "[Дар бораи ғаёолияти суғуртави](#)" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с.2010, №12, қ.1, мод. 840; с. 2014., №3, мод. 154) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 42. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе, 23 июли соли 2016 № 1349